Бүтүн өлкәләрин пролетарлары, бирләшин!

Азәрбајҹан Кәнҹләри

1919-чу ил октјабрын 27-дән чыхыр

АЗӘРБАЈҸАН ЛКГИ МК-нын ОРГАНЫ • «АЗЕРБАЙДЖАН ГЯНДЖЛЯРИ»—ОРГАН ЦК ЛКСМ АЗЕРБАЙДЖАНА

№ 118 (10747)

ЧӘРШӘНБӘ АХШАМЫ, 4 ОКТЈАБР 1988-ҹи ИЛ.

Гијмәти 3 гәпик.

М. С. ГОРБАЧОВ ЈОЛДАШЫН ССРИ АЛИ СОВЕТИ РӘЈАСӘТ ҺЕЈ'ӘТИНИН СӘДРИ СЕЧИЛМӘСИ ҺАГГЫНДА

ССРИ Али Советинин гәрары

Совет Сосиалист Республикалары Иттифагынын Али Совети гәрара алыр:

Михаил Серкејевич Горбачов јолдаш ССРИ Али Совети Рәјасәт һеј'әтинин сәдри сечилсин.

ССРИ Али Совети Рәјасәт һеј'әти сәдринин биринчи мүавини
А. ЛУКЈАНОВ.

ССРИ Али Совети Рәјасәт һеј'әтинин катиби
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремл, 1 октјабр 1988-ҹи ил.

Совет Иттифагы Коммунист Партијасы Мәркәзи Комитәсинин пленуму һаггында

МӘ'ЛУМАТ

1988-ҹи ил сентјабрын 30-да Сов.ИКП Мәркәзи Комитәсинин пленуму олмушдур.

XIX Үмумиттифаг партија конфрансынын гәрарлары илә әлагәдар олараг пленум партија апаратынын јенидән тәшкил едилмәси барәсиндә Сијаси Бүронун тәклифләрини вә бә'зи кадр мәсәләләрини мүзакирә етмишдир. Пленумда Сов.ИКП МК-нын Баш катиби М. С. Горбачов чыхыш етмишдир.

М. С. Горбачов јолдаш билдирмишдир ки, А. А. Громыко пенсијаја чыхмаг һаггында хаһишлә Сов.ИКП МК-ја мүрачиәт етмишдир. М. С. Горбачов Коммунист Партијасы вә Совет дөвләти гаршысында А. А. Громыконун бөјүк хидмәтләрини гејд етмиш вә она хош арзуларыны билдирмишдир. (М. С. Горбачовун вә А. А. Громыконун чыхышлары мәтбуатда дәрч олунур).

Пленум А. А. Громыконун хаһишини јеринә јетирмиш вә ону Сов.ИКП МК Сијаси Бүросунун үзвлүјүндән азад етмишдир.

Пленум дахили вә харичи сијасәтин әсас истигамәтләри үзрә Сов.ИКП МК-нын комиссијалары һаггында гәрар гәбул етмишдир. (Бу мәсәлә барәсиндә гәрар мәтбуатда дәрч олунур).

Пленум Сов.ИКП МК катиби В. А. Медведеви Сов.ИКП МК Сијаси Бүросунун үзвү сечмишдир.

Пленум Сов.ИКП МК Сијаси Бүросунун үзвү В. М. Чебрикову Сов.ИКП МК катиби сечмишдир.

Пленум А. В. Власову Сов.ИКП МК Сијаси Бүросу үзвлүјүнә намизәд сечмишдир.

Пленум А. П. Бирјукованы вә А. И. Лукјанову Сов.ИКП МК Сијаси Бүросу үзвлүјүнә намизәд сечмиш, онлары Сов.ИКП МК катиби вәзифәсиндән азад етмишдир.

Пленум М. С. Соломентсеви пенсијаја чыхмасы илә әлагәдар олараг Сов.ИКП МК Сијаси Бүросунун үзвлүјүндән вә Сов.ИКП МК јанында Партија Нәзарәти Комитәсинин сәдри вәзифәсиндән азад етмишдир.

Пленум В. И. Долкихи пенсијаја чыхмасы илә әлагәдар олараг Сов.ИКП МК Сијаси Бүросу үзвлүјүнә намизәдликдән вә МК катиби вәзифәсиндән азад етмишдир.

Пленум П. Н. Демичеви пенсијаја чыхмасы илә әлагәдар олараг Сов.ИКП МК Сијаси Бүросу үзвлүјүнә намизәдликдән азад етмишдир.

Пленум А. Ф. Добрынини пенсијаја чыхмасы илә әлагәдар олараг Сов.ИКП МК катиби вәзифәсиндән азад етмишдир.

Пленум Б. К. Пугону Сов.ИКП МК јанында Партија Нәзарәти Комитәсинин сәдри тәсдиг етмишдир.

Бунунла да Сов.ИКП МК пленуму өз ишини гуртармышдыр.

XIX ҮМУМИТТИФАГ ПАРТИЈА КОНФРАНСЫНЫН ГӘРАРЛАРЫ ИЛӘ ӘЛАГӘДАР ОЛАРАГ Сов.ИКП МК КОМИССИЈАЛАРЫНЫН ЈАРАДЫЛМАСЫ ВӘ Сов.ИКП МК АПАРАТЫНЫН ЈЕНИДӘН ТӘШКИЛ ЕДИЛМӘСИ ҺАГГЫНДА

Сов.ИКП Мәркәзи Комитәси пленумунун 1988-ҹи ил 30 сентјабр тарихли гәрары

1. Пленум Сов.ИКП МК-нын ашағыдакы комиссијаларынын олмасыны мәгсәдәујғун һесаб етмишдир:

— партија гуручулуғу вә кадр сијасәти мәсәләләри үзрә (сәдр К. П. Разумовски);

— Сов.ИКП МК-нын идеолокија комиссијасы (сәдр В. А. Медведев);

— сосиал-игтисади сијасәт мәсәләләри үзрә (сәдр Н. Н. Слјунков);

— аграр сијасәти мәсәләләри үзрә (сәдр Ј. К. Лигачов);

— бејнәлхалг сијасәт мәсәләләри үзрә (сәдр А. Н. Јаковлев);

— һүгуг сијасәти мәсәләләри үзрә (сәдр В. М. Чебриков).

2. Сов.ИКП МК Сијаси Бүросуна тапшырылсын ки, јенидәнгурманын дәринләшмәси вә өлкәнин сијаси системи ислаһатынын һәјата кечирилмәси шәраитиндә партија органлары функсијаларынын дәјишилмәсини нәзәрә алмагла Сов.ИКП МК апаратынын вә јерли партија комитәләринин јени структуруну јаратмаг саһәсиндә әмәли тәдбирләр һәјата кечирсин.

3. Мүттәфиг республикаларын коммунист партијаларынын МК-лары, дијар, вилајәт партија комитәләри кечирилмәкдә олан һесабатларын вә сечкиләрин кедишиндә партија апаратына кадрларын сечилмәси, бу ишә јүксәк сијаси вә ишкүзарлыг кејфијјәтләринә малик, јенидәнгурманын гәти тәрәфдары олан, коммунистләр вә битәрәфләр арасында е'тимад вә нүфуз газанмыш јолдашларын ирәли чәкилмәси мәсәләләринә хүсуси диггәт јетирсинләр.

ССРИ АЛИ СОВЕТИНИН СЕССИЈАСЫ

ССРИ Али Советинин нөвбәдәнкәнар сессијасы октјабрын 1-дә Москвада, Бөјүк Кремл сарајында он биринҹи чағырыш ССРИ Али Советинин сессијасы олмушдур.

Иттифаг Советинин вә Милләтләр Советинин бирҝә ичласынын иштиракчылары М. С. Горбачов, В. И. Воротников, Л. Н. Зајков, Ј. К. Лигачов, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Н. И. Рыжков, Н. Н. Слјунков, В. М. Чебриков, Е. А. Шеварднадзе, В. В. Шербитски, А. Н. Јаковлев, А. П. Бирјукова, А. В. Власов, А. И. Лукјанов, Ј. Д. Маслјуков, К. П. Разумовски, Ј. Ф. Соловјов, Н. В. Талызин, Д. Т. Јазов, О. Д. Бакланов јолдашлары алгышларла гаршыламышлар.

Сессијанын күндәлијинә ашағыдакы мәсәләләр верилмишдир:

ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри һаггында.

ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әти сәдринин биринҹи мүавини һаггында.

Күндәлијин биринҹи мәсәләсинин мүзакирәсинә башлајаркән ичласда сәдрлик едән ССРИ Али Совети Иттифаг Советинин сәдри Ј. Н. Христораднов билдирмишдир ки, А. А. Громыко пенсијаја чыхмасы илә әлагәдар олараг ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри вәзифәсиндән азад олунмасыны хаһиш етмишдир.

А. А. Громыкоја сөз верилмишдир. О, бөјүк јенидәнгурманын илк илләриндә бирҝә әмәјә ҝөрә депутатлара миннәтдарлығыны билдирмишдир.

Депутатлар А. А. Громыконун пенсијаја чыхмасы илә әлагәдар олараг ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри вәзифәсиндән азад едилмәк барәсиндә хаһишини јеринә јетирмәји гәрара алмышлар.

Сонра Сов.ИКП МК Сијаси Бүросунун үзвү, МК катиби, ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин үзвү Л. Н. Зајков сессијада чыхыш етмишдир. Сов.ИКП МК-нын, ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин вә һәр ики палатанын ағсаггаллар шураларынын тапшырығы илә о, Сов.ИКП Мәркәзи Комитәсинин Баш катиби Михаил Серкејевич Горбачову ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри сечмәк тәклифини сессијанын мүзакирәсинә вермишдир.

Депутат М. С. Горбачову ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри сечмәк һаггында гәрар јекдилликлә гәбул олунмушдур. Депутатлар бу гәрары сүрәкли алгышларла гаршыламышлар.

Сов.ИКП МК-нын Баш катиби, ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әтинин сәдри М. С. Горбачов бөјүк е'тимад ҝөстәрилиб али дөвләт вәзифәсинә сечилдијинә ҝөрә миннәтдарлығыны билдирмишдир. О демишдир: бу вәзифәләри өһдәмә ҝөтүрәркән үзәримә дүшән бүтүн мәс'улијјәти ајдын баша дүшүрәм. Әмин етмәк истәјирәм ки, мәнә ҝөстәрилмиш е'тимаддан вә мәнә верилмиш сәлаһијјәтдән тамамилә өлкәнин вә совет халгынын хејринә истифадә едиләҹәкдир.

Күндәлијин нөвбәти мәсәләсинин мүзакирәсинә кечәркән депутатлар П. Н. Демичевин пенсијаја чыхмасы илә әлагәдар олараг ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әти сәдринин биринҹи мүавини вәзифәсиндән азад олунмасы тәклифини тәсдиг етмишләр.

А. И. Лукјанов јекдилликлә ССРИ Али Совети Рәјасәт Һеј'әти сәдринин биринҹи мүавини сечилмишдир.

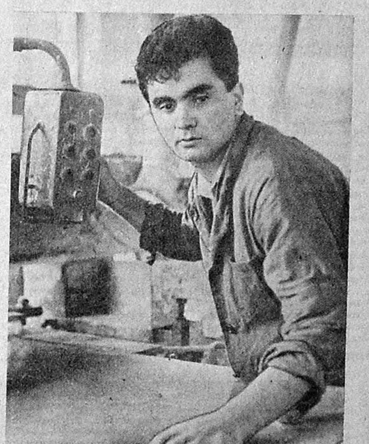
Сов.ИКП МК Сијаси Бүросунун үзвү, ССРИ Назирләр Советинин сәдри депутат Н. И. Рыжков ССРИ һөкумәтинин тәркибиндә дәјишикликләр һаггында тәклифләр ирәли сүрмүшдүр. Депутатлар бу мәсәлә барәсиндә мүвафиг гәрарлар гәбул етмишләр.

Бунунла да ССРИ Али Советинин нөвбәдәнкәнар сессијасы ишини гуртармышдыр.

Зәрдаб рајонундакы Енкелс адына колхозун габагҹыл памбыгчысы Ләмән Микајылова. О, һәр ҝүн 120—130 килограм «ағ гызыл» топлајыр.

Фото И. Һүсејновундур.

Бакы мајесиз трансформаторлар заводунун бурахдығы мәһсуллар дүнјанын 40 өлкәсинә ҝөндәрилир. Шәкилдә: изолјасија сехинин габагҹыл фрезерчиси Рамиз Әһмәдов. Мүәссисәнин бүтүн әмәкчиләри кими Рамиз дә мәһсулун кејфијјәтли һазырланмасы үчүн әлиндән ҝәләни әсирҝәмир.

Фото М. Һашымовундур.

Сов.ИКП Мәркәзи тәфтиш комиссијасынын ичласы һаггында мә'лумат

1988-ҹи ил сентјабрын 30-да Сов.ИКП Мәркәзи тәфтиш комиссијасынын ичласы олмушдур. Тәшкилат мәсәләсинә бахылмышдыр. И. В. Капитонов јолдаш пенсијаја чыхмасы илә әлагәдар олараг Сов.ИКП Мәркәзи тәфтиш комиссијасынын сәдри вәзифәсиндән азад едилмишдир.

Сов.ИКП МК Сијаси Бүросунун үзвү, Сов.ИКП МК катиби Вадим Андрејевич МЕДВЕДЕВ

1929-ҹу ил мартын 29-да Јарославл вилајәти Данилов рајонунун Мохонково кәндиндә анадан олмушдур, русдур.

1951-ҹи илдә Ленинград Дөвләт Университетини битирмишдир. Һәмин университетдә ассистент, сонра исә баш мүәллим ишләмишдир. 1952-ҹи илдән Сов.ИКП үзвүдүр. 1956-чы илдән Ленинград Дәмир Јолу Нәглијјаты Мүһәндисләри Институтунун доценти, 1961-ҹи илдән Ленсовет адына Ленинград Технолокија Институту сијаси игтисад кафедрасынын мүдири олмушдур.

1968-ҹи илдә Ленинград Шәһәр Партија Комитәсинин катиби сечилмишдир. 1970-ҹи илдән 1978-ҹи иләдәк Сов.ИКП МК тәблиғат шө'бәси мүдиринин мүавини ишләмишдир. 1978—1983-ҹү илләрдә Сов.ИКП МК јанында Ичтимаи Елмләр Академијасынын ректору олмушдур. 1983-ҹү илдә Сов.ИКП МК елм вә тәдрис мүәссисәләри шө'бәсинин мүдири тәсдиг едилмишдир.

Партијанын XXV вә XXVI гурултајларында Сов.ИКП Мәркәзи тәфтиш комиссијасынын үзвү, XXVII гурултајда Сов.ИКП Мәркәзи Комитәсинин үзвү сечилмишдир. Партијанын Мәркәзи Комитәсинин март (1986-чы ил) пленумунда Сов.ИКП МК катиби сечилмишдир. Ејни заманда Сов.ИКП МК-нын шө'бә мүдиридир.

ССРИ Али Советинин депутатыдыр.

ССРИ Елмләр Академијасынын мүхбир үзвүдүр. Сосиализмин сијаси игтисадына даир бир сыра әсәрләрин мүәллифидир.

РЕСПУБЛИКА КОМСОМОЛЧУЛАРЫ ВӘ КӘНҸЛӘРИНИН СИЈАСИ ТӘҺСИЛИ ТӘШКИЛАТЧЫЛАРЫНЫН, ТӘБЛИҒАТЧЫЛАРЫН ВӘ ДИНЛӘЈИЧИЛӘРИН

НӘЗӘРИНӘ

Азәрбајҹан ЛКГИ МК билдирир ки, республика комсомолу Мәркәзи Комитәсинин тәблиғат вә мәдәни-күтләви ишләр шө'бәсиндә вә Азәрбајҹан КП МК-нын Сијаси маариф евиндә комсомол сијаси тәһсилинин тәшкили вә методикасы мәсәләләри үзрә мәсләһәт мәнтәгәләри ишләјир. Сизи марагландыран суалларла ашағыдакы телефонлара зәнк вура биләрсиниз:

Азәрбајҹан ЛКГИ МК-да — 92-05-91.

Азәрбајҹан КП МК-нын Сијаси маариф евиндә — 92-80-92.

ПЛАНЕТИМИЗИН МӘНЗӘРӘСИ

ЈАПОНИЈАДА ҮРӘКДӘКИ СӘС-КҮЈҮ ЈАЗАН ГУРҒУ ҺАЗЫРЛАНМЫШДЫР

Токио. СИТА-нын мүхбири Николај Керонин хәбәр верир: Јапонија тәдгигатчыларынын һазырладыглары үрәк сәс-күјүнү јазан гурғу үрәк хәстәдикләринин мүәјјән едилмәсиндә һәкимләрә мүһүм көмәк ҝөстәрәҹәкдир. О, үрәкдәки сәс-күјләри дисплејин екранында үч ҹәдвәл шәклиндә әкс етдирмәјә имкан јарадыр. Чиһаз бәдәнин јухары һиссәсинә бәркидилән вә компүтерә гошулан үч микрофондан ибарәтдир. Үрәјин сәс-күјләри рәгәм ҝөстәричиләринә чеврилир вә екранда ҝөрүнүр. Бу чиһаз һәкимләрә сәс-күјүн үрәјин һансы јериндән ҝәлдијини дәгиг мүәјјәнләшдирмәјә имкан верир.

Јени чиһаз Токио университети клиникасынын һәкими Кадзухико Хигутинин вә «Митсуи дзосен» ағыр машынгајырма вә ҝәмигајырма ширкәтинин мүһәндиси Хироси Такедојун башчылыг етдикләри бир груп мүтәхәссис тәрәфиндән һазырланмышдыр.

Хигути бу чиһазын көмәјилә үрәкдәки мүхтәлиф сәс-күјләр барәдә мә'луматлары јығмағы вә үрәк хәстәликләринә тез вә дәгиг диагноз гојулмасында мүаличә едән һәкимләрә көмәк етмәк мәгсәдилә бу мә'луматларын дәрәҹәләрини мүәјјәнләшдирмәји планлашдырыр.

МҮӘССИСӘЛӘРИН ФӘАЛИЈЈӘТ МЕХАНИЗМИНИ ЈЕНИДӘН ГУРМАГ ЛҮЗУМУ

Пекин. ЧХР халг тәсәррүфаты мүәссисәләринин подрат мәс'улијјәти системинә кечмәси, онларын мүстәгиллијинин вә һүгугларынын ҝенишләндирилмәси мүәссисәләрдә истеһсалын артмасына, јени, перспективли мәһсул нөвләринин тезликлә истеһсалына чох көмәк едир. Бунунла бирликдә, јерли мәтбуат хәбәрләриндән ҝөрүндүјү кими, «мүәссисәләрин әксәријјәти мүдирријјәтин мүдахиләсиндән бу ҝүнәдәк хилас ола билмәмишдир, орада «ири газандан гидаланмаг» — бәрабәрчилик практикасынын көкү кәсилмәмиш, өзхәрҹиниөдәмә принсипләри һәјата кечирилмәмишдир».

«Тсзинтсзи жибао» гәзети өлкәдә индики игтисади вәзијјәти тәһлил едәрәк јазыр ки, мүәссисәләрин фәалијјәт механизминин јенидән гурулмасыны сүр'әтләндирмәк лазымдыр. Гәзет шәрһчисинин фикринчә, инзибати функсијаларла тәсәррүфат функсијалары арасында фәрг гојулмасы бу ишдә чох мүһүм истигамәт олмалыдыр. Гәзет јазыр: инди һөкумәт идарәләри тәрәфиндән «Инзибатчылыг» методлары мүәссисәләрдә ислаһат јолунда дуран ҹидди әнҝәлдир вә бундан хилас олмаг лазымдыр. Һөкумәт идарәләринин фәалијјәт характерини дәјишдириб мүәссисәләрә базара чыхмаг, мүстәгиллик вә өзхәрҹиниөдәмә принсипләри әсасында өз мүгәддәратыны тә'јин етмәк һүгугу верилмәлидир.

АБШ-да ПРЕЗИДЕНТ КАМПАНИЈАСЫ ҺАГГЫНДА

Вашингтон. Демократлар Партијасындан АБШ президенти вәзифәсинә намизәд Мајкл Дукакис Бостонда 11 демократ конгресменлә — милли тәһлүкәсизлик вә мүдафиә саһәсиндә мүтәхәссисләрлә ҝөрүшмүшдүр. Бу ҝүн «Вашингтон пост» гәзетинин вердији хәбәрә ҝөрә, ики саат чәкән ҝөрүшдә Дукакис билдирмишдир ки, милли тәһлүкәсизлик вә мүдафиә мәсәләләри федерал бүдҹә кәсири проблеми илә ајрылмаз сурәтдә бағлыдыр. О гејд етмишдир ки, федерал бүдҹә кәсири индики сәвијјәдә—тәхминән 150 милјард доллар сәвијјәсиндә олдуғу һалда АБШ һәрби хәрҹләри артыра билмәз. Бунунла әлагәдар олараг Дукакис Пентагонун «сабит» бүдҹәсини јаратмаға чағырмышдыр. Бу бүдҹәдә бә'зи нүвә ракетләри вә «Улдуз мүһарибәләри» програмы үчүн хәрҹләр азалдылары вә ејни заманда гошунларын һазырлығына вә гејри-нүвә силаһларына даһа чох вәсаит ајрылары. Бу ҹүр ҝөрүшүн кечирилмәси Дукакиси һәрби ишләрдә «тәҹрүбәсизликдә» тәгсирләндирән республикачылар партијасынын тәнгидинин зәифләдилмәсинә јөнәлдилмишдир. Республикачылар бу иддиалардан Дукакисин мәрамнамәси барәсиндә Америка сечиҹиләриндә шүбһә доғурмаг, онун рәгиби витсе-президент Ҹорҹ Бушун ичтимаи рә'ј сорғуларында ҝерилијини мөһкәмләндирмәк васитәси кими истифадә едирләр.

Бу ҝерилијә Мичиган штатында апарылмыш ахырынҹы рә'ј сорғусу да сүбутдур. Штатын сакинләри арасында шөһрәтә ҝөрә Буш Дукакиси бир гәдәр ҝеридә гојур. Детројтун Ҹеј-би-кеј телевизија ширкәтинин апардығы ичтимаи рә'ј сорғусунун јекунларына ҝөрә штатын сечиҹиләринин 44 фаизи Бушун, 41 фаизи исә Дукакисин намизәдлијинә сәс вермишләр.

ИГТИСАДИ ИСЛАҺАТ: УҒУРЛАР, ПРОБЛЕМЛӘР

ПОДРАТ ҺАМЫ ҮЧҮН СӘРФӘЛИДИР

Сов.ИКП МК-нын ијул (1988-чи ил) пленумунда подрат вә ичарә үсулларынын тәсәррүфатларда кениш тәтбиг едилмәси, кооперасијанын мүхтәлиф формаларынын инкишафынын сүр'әтләндирилмәси конкрет бир вәзифә кими гаршыја гојулмушдур. Инди аилә вә ичарә подраты илә ишләјән коллективләрин сајы кетдикчә артыр, онлар әрзаг програмынын јеринә јетирилмәсинин әсас јүкүнү өз үзәрләринә көтүрүрләр.

Республикамызын һејвандарлыг саһәсиндә аилә подратынын тәтбиги хүсуси әһәмијјәт кәсб едир. Илк аддымларын фәрәһли нәтичәсини Бәрдә рајонундакы Киров адына колхозун малдарлыг фермаларынын тимсалында ајдын көрмәк олар. Бурада сағычы Зүлејха Исмајылованын башчылыг етдији аилә подраты 6 нәфәрдән ибарәтдир. Подратчылар кечән ил 94 баш инәјә гуллуг етмәк үчүн колхозун идарә һеј'әти илә мүгавилә бағламышлар. 244,4 тон сүд истеһсал едилмәли иди. Лакин һәр инәкдән 2.860 килограм сүд сағылмыш, 268.9 тон сүд истеһсал едилмишдир. Бундан аиләнин 107.5 мин манат пул кәлири олмушдур. Һалбуки мүгавиләјә көрә сүд истеһсалындан 97.7 мин манат пул кәлири әлдә едилмәли иди.

План тапшырыгларынын артыгламасилә јеринә јетирилмәсинин сәбәб нә олмушдур? Аилә үзвләринин подратын үстүнлүкләрини јахшы баша дүшмәләри. Онлар јахшы билирләр ки, илик әмәк һаггы едилән сүдүн мигдарындан, онун јағлылыг дәрәчәсиндән, алынан баланын сајындан вә с. әлдә едилән гәнаәтдән асылыдыр.

Аилә подратында сүдүн һәр сентнеринә јем мәсрәфи хејли ашағы салынмышдыр. Әкәр колхозда кечән ил сүдүн бир сентнеринә 1,6 сентнер јем ваһиди сәрф олунмушдурса, аилә подратында бу рәгәм 1,3 сентнер тәшкил етмишдир. Бүтүн бунлар сүд истеһсалында әмәк мәһсулдарлығынын јүксәлдилмәсинә имкан вермишдир. Белә ки, аилә подратында 1 сентнер сүдә 14 адам-саат сәрф олунмушдур. Һалбуки, колхоз үзрә бу рәгәм 18 адам-саатдан ашағы олмур. Сүдүн маја дәјәри аилә подратында 28 маната баша кәлмишдир, бу, колхозун орта көстәричисиндән 12 манат ашағыдыр.

Бу ил кечән илдән фәргли олараг аилә үзвләри 101 инәјә гуллуг етмәји өһдәләринә көтүрмүшләр. Индијәдәк һәр 100 инәјә көрә алынан баланын сајы әввәлки илин мүвафиг дөврүнә нисбәтән чох олмуш, мәһсулун учуз истеһсал едилмәси үчүн пул вә материал хәрчләринә нәзарәт күчләнмишдир.

Белә бир суал ортаја чыха биләр: республикамызын тәсәррүфатларында мәһсул истеһсал етмәк үчүн мүгавилә бағлајыб сонра да онун шәртләринә әмәл етмәјән вә јахуд да ишә вичданла јанашмајан аилә үзвләри вардырмы? Тәдгигат көстәрир ки, бу чүр аилә үзвләри чохлуг тәшкил етмир. Чох заман әмәк һаггы алмаг арасында олуб, әкин саһәси көтүрән, сонра да көтүрдүкләри саһәдән сәмәрәли истифадә етмәјән, ишә дајаз мүнасибәт бәсләјән аилә үзвләри ичтимаи истеһсалын инкишафына зијан вурур, тәсәррүфатын сүр'әтли инкишафыны ләнкидирләр. Мәсәлән, Мирбәшир рајонунун Илич адына колхозунда Сурхај Әләкбәров 12 нәфәр аилә үзвү илә 30 һектар памбыг саһәси көтүрмүшдүр. Мәһсул истеһсал етмәк үчүн тәсәррүфатла мүгавилә бағламышлар. Амма, чох тәәссүф ки, мүгавилә шәртләринә дүзкүн әмәл едилмәмишдир. Памбыг әкини саһәсиндә көрүлмүш ишләрин һеч бири агротехники тәдбирләрә чаваб вермир. Белә ки, торпаг дүзкүн нормада суварылмамыш, чәркәарасы бечәрмә ишләри, култивасија апарылмамыш, саһәләрә күбрәләр верилмәмиш, зијанвериҹиләрә вә һәшәратлара гаршы мүбаризә апарылмамыш, биткинин алаг отларындан тәмизләнилмәси, һабелә, памбығын учунун вурулмасы кими зәрури ишләр, нечә дејәрләр, башлы-башына бурахылмышдыр. Күја 12 нәфәр аилә үзвү бу саһәдә чалышыр. Амма әслиндә онларын чоху бу саһәдә ишләмир, ишләдикләри адам-күнләрин, нөвбә нормаларынын учоту апарылмыр. Бүтүн бунлар истәр-истәмәз памбығын мәһсулдарлығынын ашағы дүшмәсинә сәбәб олачагдыр. Ахы, бу чүр аилә подраты кимә лазымдыр? Үстәлик Сурхај Әләкбәров 30 һектар саһәдә соја истеһсал етмәк үчүн дә мүгавилә бағламышдыр. Мә'лум олмушдур ки, бурада онун әсас мәгсәди тәсәррүфатда јем истеһсал етмәк јох, әсасән өз шәхси мал-гарасыны јемлә тә'мин етмәкдир.

Кәнддә истеһсал мүнасибәтләринин јени формаларындан бири дә ичарә подратыдыр. Мүгавиләјә көрә истәр торпаг саһәси вә истәрсә дә мал-гара адамлара узун мүддәтә, јә'ни 10—20 ил вә даһа чох мүддәтә ичарәјә верилир. Беләликлә, кәндли өзүнү ичарәјә көтүрдүјү торпағын вә мал-гаранын әсл саһиби һисс едир вә һәр бир ишдә мүстәгил олур. Ичарә подратынын дикәр үстүн чәһәти дә одур ки, әввәлки илин тәсәррүфатындан фәргли олараг ичарә подратында газанылан маната көрә әлавә әмәк һаггы верилмир вә мүкафат һесабланылмыр. Әлавә әмәк һаггы вә мүкафатын верилмәсиндә, әмәкдә иштирак әмсалынын мүәјјән едилмәсиндә сајсыз-һесабсыз көстәричиләрдән истифадә олунмур. Бу мүнасибәтлә дә игтисадчыларын ишини хејли јүнкүлләшдирир. Ичарә подратында бир үстүн чәһәт дә одур ки, бурада әмәк һаггы мүәјјән мәһсулдарлығынын артым сүр'әтиндән јүксәк олмур. Ичарәчи өз мәһсулуну һесаблашма гијмәти илә тәсәррүфата сатыр. Әлдә олунан үмуми мәһсулун дәјәриндән материал хәрчләри чыхылыр, јердә галан үмуми кәлир онларын там сәрәнчамында олур. Һәмин кәлирдән онлар истәдикләри кими сәрбәст истифадә едә биләрләр.

Ичарә подратында олан бөјүк үстүнлүкләрлә бәрабәр бурада бир сыра чәтинликләр дә ортаја чыхыр. Бунлар һансылардыр? Әввәла, гејд етмәк лазымдыр ки, тәсәррүфатлар һамысы әмәк еһтијатлары илә ејни сәвијјәдә тә'мин едилмәмишләр. Белә ки, әкин саһәсинә вә мал-гаранын сајына көрә бә'зи тәсәррүфатларда ишчи гүввәси чох, дикәрләриндә исә аздыр. Әкин саһәләри вә мал-гара ичарәјә верилдикдә әмәк еһтијатлары чох олан тәсәррүфатларда адамларын бир гисми истәр-истәмәз ишсиз галачагдыр. Бу да кәнд адамлары арасында бөјүк наразылыглара кәтириб чыхарачагдыр. Дедикләримизи сүбута јетирмәк үчүн бир факт кәтирәк. Мәсәлән, Мирбәшир рајонунун «Гәләбә» колхозунун чәми 800 һектарадәк кәнд тәсәррүфатына јарарлы торпаг саһәси вардыр. Бунун да 774 һектары әкин мәгсәди үчүн истифадә олунур. Әкин саһәсинин 470 һектарыны памбыг, 220 һектарыны тахыл, јердә галан һиссәсини исә јем биткиләри тәшкил едир. Бундан башга, тәсәррүфатда 570 баш ири бујнузлу мал-гара сахланылыр ки, бунун да 125 башы ана инәкләрдир. Һесабламалар көстәрир ки, әкин саһәләри вә мал-гара ичарәјә верилә рсә, буна ән чох 250 нәфәр адам тәләб олунар. Һалбуки, колхозда 750 нәфәрә јахын әмәк габилијјәтли әһали вардыр. Көрүн, нә гәдәр ишчи гүввәси артыг галыр?

Одур ки, артыг ишчи гүввәси олан тәсәррүфатларда ичарә подраты тәтбиг едиләрсә, әввәлчәдән онларын ишлә тә'мин едилмәси үзәриндә дүшүнмәк лазымдыр.

Подрат методунун күчү, имканы, еһтијаты чохдур. М. С. Горбачов демишдир: «Адама имкан вермәк кәрәкдир ки, өзүнүн саһиблик исте'дадыны көстәрсин, торпагда өзүнүн лазым билдији кими ишләсин, о исә бунун нечә етмәјин лазым олдуғуну Сизинлә биздән даһа јахшы билир. Гој, бу Сизи горхутмасын. Бу јолда биз мәғлубијјәтә уғрамырыг, әксинә, гәләбә газанырыг. Кәрәк кәнд тәсәррүфатыны идарә етмәјин подрат вә хүсусилә ичарә формалары өлкәјә кениш јајылсын».

Подрат садә вә сәрфәли иш методудур. Инамла дејә биләрик ки, аилә подраты, ичарә вә кооперасија формалары сүр'әтлә инкишаф едәчәк, әрзаг мәһсуллары боллуғу јаранмасына күчлү тә'сир едәчәкдир.

В. НИФТУЛЛАЈЕВ,
Азәрбајчан Елми-Тәдгигат Кәнд Тәсәррүфатынын Игтисадијјаты вә Тәшкили Институтунун шө'бә мүдири, игтисад елмләри намизәди.

Ағчабәди рајону. Шәкилдә: әһалијә мәишәт хидмәти комбинатынын Һиндарх кәндиндәки миник машынларынын техники тә'мири сехинин устасы Елзамин Әлијев. О, тапшырыглара бир гајда олараг артыгламасы илә әмәл едир.

Гусар рајону. Шәкилдә: Республика Агросәнаје Комитәси Гусар консерв заводунда әмәк габагчыллары, мејвә ширәси истеһсал едән сехин фәһләләри Наһидә Мәммәдова (солда) вә Шәргијјә Мәчидова.

Фото Н. Нәчәфовундур.

ТЕЛЕТАЈП СИТА ЛЕНТЛӘРИНДӘ

□ **ПЕНЗА.** Чаадајевск евтикмә комбинатынын сехләриндә јарадылмыш онларча исти ев Курск вә Калуга вилајәтләринин јени кәнд тикинтиләринә јола салынмышдыр. Инди мүәссисәдә давамлы ағач-јонгар материалындан һазырланан, истилији сахлајан вә јерләрдә асанлыгла гурашдырылан евләр көндәрилмәсинин чоғрафијасы хејли кенишләнмишдир. Бөјүк ујғунлугла планлашдырылмыш бу евләр сифаришчинин арзусу илә бир вә ја ики мәртәбәдә јерләшдирилә биләр. Бу чүр худмани евин фајдалы саһәси 78—100 квадратметрдир. Һазырда кичик аиләләр үчүн евләрин истеһсалы визама салынмышдыр.

□ **ЧИТА. Чита шәһәринин сакинләри 1939-чу илдә Халхин-Гол чајында јапон ишғалчылары илә дөјүшләрдә һәлак олмуш забајкалјели һәмјерлиләринә абидә учалтмағы гәрара алмышлар. Совет мәдәнијјәт фондунун вилајәт шө'бәси ән јахшы лајиһә үчүн мүсабигә е'лан етмишдир. Абидәнин јарадылмасы үчүн вәсаит јығмаг мәгсәдилә мәнзил тикинтиси вә сосиал банкынын шәһәр идарәсиндә һесаб ачылмышдыр. Мүһарибә вә әмәк ветеранларындан, Совет Ордусу дөјүшчүләриндән илк пајлар дахил олмушдур.**

□ **МӘРВ.** Мәрв мағазаларында алычыларын сусузлуғу јатыран, адамын бәдәнинә тәравәт верән, мүаличә әһәмијјәтли ички адландырдыглары гымыз сатышына башланмышдыр. Јолатан рајонундакы «Болшевик» совхозунун мәһсулуна бундан јахшы реклам фикирләшмәк олмаз. Бурада мадјан сүдүндән сәринләшдиричи ички истеһсалы сехи ишә салынмышдыр. Онун һазырланмасында јерли һејвандарлара гырғыз һәмкарлары көмәк етмишләр. Ахы, Түркмәнистанда дәвә сүдү гарышдырылмыш чај ән'әнәви ички һесаб олунур вә онун да мүаличәви әһәмијјәти вардыр. Истеһсал олунан гымызын хејли һиссәси пулсуз олараг кәнд хәстәханаларына вә ушаг бағчаларына вериләчәкдир. Инди рајонда мадјанларын сајынын артырылмасына хүсуси диггәт јетирилир. Бу, гымыз истеһсалыны артырмаға көмәк едәчәкдир.

АКТУАЛ ДӘРСЛӘР

БЕЈНӘЛХАЛГ ИЧМАЛ

«Бундан сонра бүтөв бир нәсил үчүн сүлһ тә'мин олунмушдур» — Британија баш назири Невил Чемберленин јарым әср бундан әввәл Мүнхендән гајыдандан сонра сөјләдији бу сөзләр тарихә сијаси јахынкөрмә вә принсипсизлик нүмунәси кими дахил олмушдур. Бунун үстүндән һеч бир ил өтмәмиш Бөјүк Британија Алманија илә мүһарибәјә башламыш, ики ил сонра исә Һитлер авиасијасы Лондонун бүтөв мәһәлләләрини јерлә јексан етмишдир.

...Мүһарибәгабағы тарихин ән мәш'ум сәһифәләриндән биринин — 1938-чи ил сентјабрын 29-дан 30-на кечән кечә Инкилтәрәнин вә Франсанын Һитлер Алманијасы вә Италија илә Мүнхен сазиши имзаламасынын үстүндән јарым әср кечир. Сөвдәләшмәдә Чехословакијанын сәрһәд вилајәтләринин Алманијаја бирләшдирилмәси, чох бөјүк madди сәрвәтләрин, јаначаг вә силаһ еһтијатларынын фашистләрин нәзарәти алтына верилмәси «мүгабилиндә сүлһ», өлкәнин истиглалијјәтинин итирилмәси нәзәрдә тутулурду.

Зор мөвгејиндән сијасәтин архаизм сајылмадығы дөврләрдә белә Мүнхен амирлији бир чох өлкәләрин һөкумәт даирәләриндә чашгынлыг доғурур, дүнја ичтимаијјәтинин дәрин һиддәтинә сәбәб олурду. Сөвдәләшмә Һитлер режиминин тәчавүзкарлыг нијјәтләрини ашкара чыхарды, Гәрб «демократијаларынын» Чехословакија гаршысында мүттәфиглик өһдәликләрини унутдуғуну көстәрди. Онлар буна кизли үмид бәсләјирдиләр ки, фашист тәчавүзүнү Шәргә, ССРИ-јә гаршы јөнәлдәчәкләр. «Тарихә кәләк кәлмәк», Ла-Манш боғазынын вә ја Мажино хәттинин архасында отуруб көзләмәк үчүн Инкилтәрәнин вә Франсанын һаким даирәләринин көстәрдикләри чәһдләрин нәјә кәтириб чыхардығы бәллидир. Нәинки инкилис вә франсыз халглары, һәм дә бүтүн бәшәријјәт тезликлә бунун ачысыны даддылар. Икинчи дүнја мүһарибәси башланды. Мүһарибәдә 50 милјондан чох адам һәлак олду, сајсыз дағынтылар вә иткиләр баш верди. Сүлһсевәр дөвләтләр арасында е'тимадсызлыг вә пәракәндәлик јаратмыш Мүнхен сазиши үзүндән мүһарибә тәчавүзкарлар үчүн сон дәрәчә әлверишли, онлара мүгавимәт көстәрән өлкәләр вә халглар үчүн исә олдугча әлверишсиз бир шәраитдә башланды.

Өтән јарым әср әрзиндә дүнјада бир чох китаблар вә нәшрләр бурахылыб. Фактлар вә сәнәдләр әсасында Һитлерин сијаси кәләкбазлығы, Чемберленин вә Даладјенин узагкөрмәзлији сүбут едилмиш, башлычасы исә бу көстәрилмишдир ки, Мүнхен лабүд дејилди. Гәрб өлкәләринин һаким даирәләри гаршысында ССРИ илә гаршылыглы фәалијјәт алтернативи вар иди. ССРИ дә Чехословакија илә мүгавилә бағлајырды. Белә гаршылыглы фәалијјәт һәрби гүввә ишләтмәдән дә Һитлери чиловламаға имкан верәрди. Лакин Совет Иттифагы өзүнүн Гәрб һәрби даирәләриндә онларча дивизијаны дөјүшә јүксәк һазырлыг вәзијјәтинә кәтирдији, 500-дән чох тәјјарәсини Чехословакија аеродромларына көндәрмәјә һазырладығы бир вахтда Инкилтәрәнин вә Франсанын сәфирләри Чехословакија һөкумәтиндән јени-јени күзәштләр тәләб едирдиләр. Јох, о вахт һәмин өлкәләрин һаким даирәләри Авропада тәһлүкәсизлијин тә'мин олунмасы ишиндә ССРИ илә вичданлы вә бәрабәрһүгуглу әмәкдашлыг етмәк истәмирдиләр.

Һадисәләрин сонракы кедиши — 1938-чи илин август ајында Москвада данышыгларын Инкилтәрәнин вә Франсанын тәгсири үзүндән боша чыхмасы вә «гәрибә мүһарибә» — Вермахтын тәкликдә галмыш Полшаја зәрбәләр ендирдији, Данимарканы вә Норвечи ишғал етдији бир вахтда Франса — Британија силаһлы гүввәләринин фәалијјәтсизлији көстәрди ки, Гәрб өлкәләри Алманија тәчавүзүнү Совет Иттифагына гаршы јөнәлтмәк үмидләрини итирмәмишләр.

Бизим өлкәмизә кәлдикдә исә, о һәтта Франсанын көмәји олмадан да Чехословакија гаршысында өз мүттәфиглик өһдәликләрини јеринә јетирмәјә һазыр иди, һәрчәнд мүттәфиглик мүаһидәсиндә ики дөвләтин ејни вахтда көмәји нәзәрдә тутулурду. Чехословакијада ишләјәркән мән 1938-чи илин сентјабр ајында баш вермиш һадисәнин шаһидләри илә дәфәләрлә сөһбәтләр етмишәм. О вахт Пардубитса аеродромуна совет бомбардманчы тәјјарәләри ескадрилјасы енмишди. Орада ССРИ-дән јени учуш һиссәләринин көндәрилмәси һәр күн көзләнилирди. Лакин Мүнхен сазиши (демәк лазымдыр ки, Чехословакијанын буржуа һөкумәти дә халгын чарпышмаг әзминә бахмајараг тәслим олмағы гәрара алмышды) тәјјарәләри ССРИ-јә гајтармаға мәчбур етди.

Өтән јарым әсрдә дүнјада чох шеј дәјишмишдир. Лакин «Мүнхенин дәрсләри», сијаси принсипсизлијин ачы тәчрүбәси, сепарат сөвдәләшмәләрин фәлакәтли характери актуал олараг галыр. Ән мүһүм дәрсләрдән бири мүһарибә тәһлүкәсини совушдурмаг ишиндә ағыл вә реализм гүввәләрини сых бирләшдирмәк зәрурәтидир.

Мәкәр нүвә силаһы чәббәханалары Авропанын сакинләри үчүн фашист әсарәт вә кеносид планларындан аз тәһлүкә төрәдир? Әкәр тарихин дәрсләрини нәзәрә алсаг, бу силаһларын ләғв олунмасы вә ја һеч олмаса хејли ихтисар едилмәси ишиндә Шәргин вә Гәрбин биркә сә'јләри, максимум вичданлы вә әмәли мүнасибәт кәрәкдир. Совет вә Америка ракетләринин ләғв едилмәси јолунда илк аддымлар атыландан сонра да «компенсасија» вә «әлавә силаһланма» илә әлагәдар НАТО-нун әл атдығы маневрләр дејил, елә һәмин истигамәтдә јени тәдбирләр көрмәк лазымдыр.

Кәрәк бејнәлхалг мүнасибәтләрдә сәрһәдләри јениндән бичиб чәкмәк вә әразисијаси реаллыглары дәјишдирмәк чәһдләри һеч вахт тәзаһүр етмәсин. Кәлин јада салаг: АФР-ин Мүнхен сазишини е'тибарсыз сајмаг, еләчә дә АДР-и танымаг вә Одер-Нејсе бојунча сәрһәди тәсдиг етмәк истәмәмәси нечә илләр Авропада шәраити зәһәрләмишдир. Елә инди дә Гәрб өлкәләринин мәтбуатында Шәрг илә вичданлы вә бәрабәрһүгуглу данышыглара әсасланмаг дејил, сосиалист өлкәләрини парчаламаг, онлары ССРИ-дән ајры салмаг чәһдләри ајдын көрүнүр. Бүтүн бунлар дәфәләрлә тәкрар олунса да һеч вахт Гәрбә мүвәффәгијјәт кәтирмәмиш, јалныз Авропада вәзијјәти кәскинләшдирмишдир. Мүнхен сөвдәләшмәси кими фачиәләрин тәкрар олунмамасынын тә'минаты «Үмуми Авропа еви» гурмагдыр. Елә ев ки, орада гитәмизин бүтүн өлкәләри һәрби иттифаглар илә дејил, ишкүзар әмәкдашлыг вә шәриклик телләри, игтисади, еколожи, һуманитар мәсәләләрин вә проблемләрин һәллиндә гаршылыглы фәалијјәт илә бағлы олсунлар.

Александр КОНДРАШОВ,
(СИТА).

ҮЧҮНЧҮ КУРСДАН СОНРА АКАДЕМИЈАЈА

Сирр дејилдир ки, кәнч мүтәхәссисләрин, һәтта али мәктәби гырмызы дипломла гуртаранларын белә һазырлыг сәвијјәсиндән истеһсалатда әксәр һалларда наразы галырлар.

М. Әзизбәјов адына Азәрбајчан Нефт вә Кимја Институтунун кеоложи-кәшфијјат факүлтәсинин мә'зунлары белә наразылыгларын гаршысыны ала билмишләр. Бу ишдә онлара али мәктәблә республика Елмләр Академијасынын Кеолокија вә Дәрин Нефт-Газ Јатагларынын Проблемләри Институтунун бирликдә јаратдыглары тәдрис-елм мәркәзи бөјүк көмәк етмишдир.

Факүлтәнин тәләбәләри үчүн академијанын институтларында али мәктәбдәкиндән фәргли олараг даһа мүасир техника илә тәчһиз олунмуш лабораторијалар ачылмышдыр. Академијанын апарычы алимләри өзләринин билик вә тәчрүбәләрини тәләбәләрә һәвәслә өјрәдирләр. Тәләбәләр елми експедисијаларда иштирак едир, јај вахты исә кеоложи-кәшфијјат дәстәләриндә ишләјирләр.

Бүтүн бунлар тәләбәләрә тәдрис курсуну даһа дәриндән мәнимсәмәјә, онларда кәләчәк ихтисас барәдә даһа конкрет, там тәсәввүр јаранмасына көмәк едир. Ејни заманда јени тә'лим системи онларын һәр биринин бачарығыны вә мејлини даһа тез ашкара чыхармаға имкан јарадыр. Елми тәфәккүр исте'дадына малик оланлары академијанын институтлары өз һимајәләри алтына алыр, али мәктәби гуртаранадәк онлара истигамәт верир.

Јени мәркәзин өзүнү нә дәрәчәдә доғрултдуғуну онун тәчрүбәсинин С. М. Киров адына Азәрбајчан Дөвләт Университетиндә тәтбиг олунмаға төвсијә едилмәси факты ајдын көстәрир. Бу ил университетин кеоложи-чоғрафија факүлтәсиндә дә тәдрис-елм мәркәзи јарадылмышдыр.

(Азәринформ).

КӨКДӘН

Әмәкдар елм хадими, филолокија елмләри доктору, профессор Мирәли Сејидовун бу күнләрдә 70 јашы тамам олмушдур. Елми вә әдәби ичтимаијјәтимиз бу зәһмәткеш алимин јубилејини лајигинчә гејд етмиш, онун чохчәһәтли елми јарадычылығына бир даһа дәриндән нәзәр салмыш вә јүксәк гијмәтләндирмишдир. М. Сејидовун «Сајат Нова» вә «Азәрбајчан-ермәни әдәби әлагәләри» адлы китабларында Загафгазија халгларынын тарихи достлуғунун елми-әдәби көкләри дәриндән тәдгиг едиләрәк ашкара чыхарылмыш вә кәнч нәслин вәтәнпәрвәрлик вә бејнәлмиләлчилик руһунда тәрбијә едилмәсиндә дәјәрли вәсаитә чеврилмишдир.

Бунунла јанашы, Мирәли мүәллим өмрүнүн 40 илини Азәрбајчан халгынын сој көкүнүн һәртәрәфли вә дәгиг елми мүшаһидәләр, мүгајисәләр, тәһлилләр әсасында өјрәнилмәсинә һәср етмишдир. Онун бу саһәдәки уғурлары бәһәрли вә кәрәклидир.

Алимин һәр ики истигамәтдәки ахтарышлары вә кәлдији елми нәтичәләр бугүнкү ашкарлыг вә демократија дөврүнүн тәләбләринә дә тамамилә ујғундур. Әмәкдашымызын мифолог-алимлә сөһбәти дә һәмин мөвзудадыр.

— Мирәли мүәллим, сизи республикамызын алим-мифологу кими танырлар. Совет Иттифагында, о чүмләдән Загафгазијада, Орта Асија республикаларында вә Газахыстанда мүхтәлиф илләрдә бир сыра елми мәгаләләриниз чыхыб. Һәтта бу республикалардан биринин елми журналынын лауреаты олмусунуз. Бунунла јанашы, әсәрләриниз гоншу Түркијәдә дә нәшр олунуб. Америка Бирләшмиш Штатларынын мәшһур Һарвард Университетинин «Әсәрләри»ндә сизин елми јарадычылығыныздан сөһбәт ачылыб. Америка радиосу исә бир нечә дәфә сизи өз динләјичиләринә «мәшһур бир мифолог» кими тәгдим едиб. Белә кениш ареалда танымағынызы нә илә изаһ едәрдиниз?

— Мәнә елә кәлир ки, бу, һәр шејдән әввәл һәм өлкәмиздә, һәм дә ондан харичдә азәрбајчаншүнаслыға олан бөјүк марагдан доғур. Сон заманлар — сон 30—40 илдир ки, дүнјада көкә, әски мәдәнијјәтә, соја гајытмаг елмин биринчи дәрәчәли вәзифәсинә чеврилмишдир. Нә үчүн елмдә белә күчлү ахын јараныб? Она көрә ки, халглар өз кечмишини, сојуну, кечиб кәлдији јолу өјрәнмәк үчүн белә арашдырманын кәрәклијини һисс етмишләр. Ахы, кечмиши билмәдән бу күнү јахшы дәрк етмәк, кәләчәјә инамла аддымламаг олмаз. Кечмиш бу күн вә кәләчәк үчүн сөнмәз бир чырагдыр. Бу чырағы јандыран исә халгын ган јаддашыдыр, сој психолокијасыдыр. Одур ки, бу чыраг сөнмүр, халглары өз көкүнә мөһкәм бағлајыр вә ирәли апарыр. Бу чырагсыз јары јолда галмаг, тамам итиб батмаг да олар. Мән дә буну дујдуғумдан мифолокијаны өјрәнмәјә әл атмышам. Мифолокија халгын илкин тәфәккүрүнүн, көрүшләринин, өз-өзү һаггында дедији илкин фикирләрин топлусудур. Адама елә кәлир ки, илкин мифолог өз халгы, онун көрүшләри, дүнја дујуму һаггында чох тутарлы фикирләр демишдир. Әкәр биз бу фикирләри ача билмириксә, бурада илкин мифологун күнаһы јохдур. Күнаһы өзүмүздә ахтармалыјыг. Биз мифолокијаны дәриндән өјрәнмәли, мәсәләјә даһа дәгиг јанашмалыјыг. Әзизим, мифолог олмаг о гәдәр дә асан дејил. Вә бунунла уғрашмаг да асан дејил. Мифолог олмаг үчүн бир сыра елмләри аз-чох билмәк кәрәкдир. Хүсусилә, етнографијаны, тарихи, дилчилији, әдәбијјаты. Илкин тәфәккүрү, онун кечдији мүрәккәб вә чәтин јолу өјрәнмәк лазымдыр. Бах, бу чәтинликләрә гатлашан мифолокијаны јахшы дујар вә халга чатдыра биләр. Јери кәлмишкән дејим ки, инди кәнчләримиз мифолокијаја бөјүк һәвәслә јанашырлар. Бу чох севиндиричи һалдыр. Мисал үчүн, Ариф Ачалов, Маис Әлијев, Мәһәррәм Иманов вә башгалары. Бу кәнчлик, мәнә елә кәлир ки, кәләчәкдә бизим доғма елмимизин бајрагдарлары олачаглар. Өзбәкләр дә инди мифолокијаны даһа диггәтлә өјрәнмәјә башлајыблар. Мәни Өзбәкистана дә'вәт едибләр. Онларын университетләриндә Азәрбајчан вә үмумән түркдилли халгларын мифолокијасы һаггында бир нечә дәфә мүһазирәләр охумушам. Өзбәк гардашлар чох јахын кәләчәкдә өз мифолокијаларыны јахшыча арашдырачаглар. Сиз јахшы билирсиниз ки, мифолокија елми илә мәшғул олмаг үчүн јалныз өјрәндијин халгын дејил, мүмкүн гәдәр бир чох халгларын да фолклоруну, ибтидаи тәфәккүрүнүн кечдији јолу өјрәнмәк кәрәкдир. Ахы, мифоложи тәфәккүрдә апарычы јол даһа чох тәбиәтлә, һәјаты дујумла бағлы олуб. Бу консепсија бир чох халгларын мифолокијасында охшарлыг, тиположи һадисә јарадыр. Бә'зән сәһв олараг арашдырычылар бу вә ја дикәр халгын мифолокијасыны охшар тә'сирлә бағлајырлар. Беләләри илә разылаша билмирәм. Онлар охшарлығы јарадан амилләри, тарихи дуруму јаддан чыхарырлар. Бу исә биртәрәфли, һәтта сәрт һөкм вермәјә кәтириб чыхарыр. Һеч узаға кетмәјәк. Ағача инамы көтүрәк. Мәкәр бу тә'сирлиликлә, бир халгын башгасына тә'сири иләми јаранмыш инамдыр? Әлбәттә, јох. Јахуд, дејәк ки, суја инам, дағa инам вә с. Белә инамларын сајыны артыра да биләрәм. Бунлар да тә'сирлә бағлы дејил. Јашајыш тәрзинин јахынлығы, бәлкә дә ејнилији илә әлагәдардыр. Јашајыш тәрзи, онунла бағлы олараг истеһсал аләтләри, инсан шүуруну формалашдыран амилләрдир. Бу да өз әксини мифолокијада тапыр. Мифолокијаны кениш мә'нада көтүрмәк лазымдыр. Онда халгларын нә үчүн бу елмә мүрачиәт етмәләринин сәбәби там ајдынлашдырылмыш олур. Әкәр Америкада вә ја башга бир өлкәдә мәним мифолокија һаггында јаздығым әсәрлә марагланырларса, бу о демәкдир ки, онлар да бизим ибтидаи тәфәккүрүмүзү, онун кечдији бүтүн јолу, онун дүрлүлүјүнү өјрәнмиш олурлар. Вә марағын сәбәбини дә бурада ахтармаг кәрәкдир. Мән мифолокијаны өјрәнәркән белә бир гәнаәтә кәлмишәм ки, түрк халгларынын, еләчә дә Азәрбајчан халгынын мифоложи тәфәккүрүнүн апарычы голу натур фәлсәфәдир — тәбиәт фәлсәфәсидир. Бизим мифолокијамызда тәбиәтә инам о гәдәр күчлү вә о гәдәр кениш јајылмышдыр ки, мән һәтта дејә биләрәм ки, тәкаллаһлылыг идејасы да онун ичәрисиндән чыхмышдыр. Башга сөзлә, илкин тәкаллаһлылыг вә онунла бағлы идејалары мифик тәфәккүр јаратмышдыр.

— Мирәли мүәллим, сизин «Азәрбајчан мифик тәфәккүрүнүн гајнаглары» китабыныз азәрбајчаншүнаслыға гијмәтли төһфәдир вә пешәсиндән асылы олмајараг, һәр бир азәрбајчанлы зијалынын столүстү китабына чеврилмишдир. Бунунла јанашы, сиз сон илләрдә дәрч етдирдијиниз бир сыра јазыларынызда һәмин китабда ирәли сүрдүјүнүз елми консепсијаны даһа да инкишаф етдирмисиниз.

— Доғрудур, мән һәмин китабда Азәрбајчан мифик тәфәккүрүнүн кечдији тарихи јоллара вә онларын түрк халгларынын мифолокијасы илә әлагәси мәсәләсинә тохунмушам. Арашдырмаларымы сонра да давам етдирмишәм. Азәрбајчанлыларын дикәр түрк халглары илә әлагәсини дә ајдынлашдырмаг лазым кәлмишдир. Мисал үчүн, Короғлу һаггында сон илләрдә хејли арашдырмаларым вар. Онларда Короғлу образынын көкү, мифик тәфәккүрлә әлагәси, түрк халгларынын мифолокијасында јери вә с. тәдгиг едилмишдир. Дејә биләрәм ки, бунунла һәм дә «Короғлу» дастанынын илк схемини ортаја чыхартмаға тәшәббүс көстәрмишәм. Өзкә бир мисал. Азәрбајчан халгынын сој көкүндә иштирак етмиш ән бөјүк гәбилә бирләшмәләриндән бири Арсаклардыр. «Арсак» гәдим Гарабағын адларындан бирдир. Бу сөзә јунан мәнбәләриндә, башга мәнбәләрдә дә раст кәлинир. Бу гәбилә бирләшмәси ерадан әввәл азы V әсрдән тутмуш ерамызын илк әсрләринәдәк индики Гарабағдан — Азәрбајчан әразисиндән дағлыг Алтаја гәдәр јајылмышдылар. Онларын һәмин әразиләрдәки империјаларынын илк јарадычысынын да ады Арсак олуб. Дејиләнә көрә һөкмдар Арсак халгын ашағы тәбәгәләриндән чыхмышдыр. «Арсак» түрк дилинин гәдим сөзүдүр. О, Әрсак, јә'ни «кичи сак» тәркибиндән ибарәтдир. Билдијиниз кими, «ар» — «әр» гәдим чағларда олдуғу кими, мүасир түрк вә Азәрбајчан дилиндә дә мәһз киши, икид, инсан демәкдир. «Сак» исә јенә дә дилимизин доғма сөзүдүр. Гәдим түрк гәбилә адыдыр. Нә үчүн бу гәбилә өзүнә «Арсак»ы ад сечиб? Бунун бир мифоложи сәбәби јохдурму? Арашдырмамыз көстәрир ки, дикәр

Демократија мәктәби

ЈЕНИДӘНГУРМА ВӘ ДИНДАР МҮСӘЛМАНЛАР

Совет тәһсил системинин тәшкилатчыларындан бири олан Анатоли Луначарски Совет һакимијјәтинин илк илләриндә демишдир ки, дин мисмар кимидир, башындан нә гәдәр бәрк вурсан тахтаја бир о гәдәр дәрин ишләјәр. Кобуд јумруг методу һеч вахт зәрәрдән башга бир шеј кәтирмәмишдир. Буну И. Сталинин шәхсијјәтинә пәрәстиш дөврүндә дә, дурғунлуг илләриндә дә мүшаһидә етмишик. Мәсчидләрин бағланмасы, диндарларын һүгугларынын мәһдудлашдырылмасы сосиализмин демократик нормаларыны, конститусијаны, гануну, еләчә дә үмумән бүтүн чәмијјәти көздән салырды. Мәсәлән, Өзбәкистан КП МК-нын кечмиш катиби Абдуллајева шифаһи кәстәриш вермишди ки, мәсчидләрдә мүмкүн гәдәр аз дини мәрасим јеринә јетирилсин. Һәмин кәстәриш мәсчидләрдә рәсмән гејдә алынан никаһларын, сүннәтләрин, дәфнләрин сајыны азалтмышды. Лакин ејни заманда диндарлар гејдијјата дүшмәјән, дини чәһәтдән һазырлығы зәиф олан руһанинләрә мүрачиәт етмәк мәҹбуријјәтиндә галырдылар. Белә кәстәришләр гејри-рәсми мәсчидләр шәбәкәсинин артмасына да сәбәб олурду.

Јерли һакимијјәт органларынын дүшүнчәсиз һәрәкәтләри нәтичәсиндә мүнагишәләр баш верир, өзләри барәсиндә әдаләтсизлији пис гаршылајан диндарларла мүнасибәтләрдә кәркинлији артырырды. Диндарлар бә'зән мәркәзи органлара шикајәтләнмәјә, өз нүмајәндәләрини пајтахта е'зам етмәјә мәҹбур олурдулар. Дин Мәсәләләри Шурасына тәкчә кечән ил Совет Иттифагында тәмсил олунан бүтүн динләрин нүмајәндәләриндән үч миндән чох шикајәт кәлмишдир.

Дин Мәсәләләри Шурасынын әмәкдашлары, ССРИ мүсәлманлары руһани идарәләринин сәдрләри, мәсчидләрин имамлары, сырави диндарлар бу вә дикәр фактлар һаггында, бу күн дөвләтин динә, о ҹүмләдән ислам growth динине мүнасибәтинин дәјишмәси һаггында данышырлар.

ССРИ-дә совет ҹәмијјәтинин демократикләшмәси диндарларын вәзијјәтинә өз тә'сирини кәстәрмәјә билмәзди. Инди Орта Асијада, Загафгазијада, Шимали Гафгазда вә Волгабојунда јени мәсчидләр ачылыр. Мәсәлән, узун илләр иди ки, Түркмәнистан ССР-нин пајтахты Ашгабадда мәсчид јох иди. Диндарлар бирлијини рәсмиләшдирмәк һаггында онларын чохданкы хаһиши, нәһајәт, бу ил јеринә јетирилмишдир. Бундан өтрү торпаг саһәси ајрылыр вә ән јахын вахтларда орада мәсчид тикилмәсинә башланачагдыр.

Мәсчидләрин сајынын артмасы јахшы һазырлығы олан кифајәт гәдәр руһани кадрлары тәләб едир. Она көрә дә Бухарада «Мирәрәб» мәдрәсәси вә Дашкәнддә имам әл-Бухари адына институт кими ислам мәктәбләринә тәләбә гәбулу артырылыр. Бухарада јени тәдрис корпусу вә јатагхана тикилир. Мүсәлман институтунун динләјичиләри дә тезликлә јени јатагхана алачаглар.

Дашкәнддә нәшр едилән вә мүнтәзәм сурәтдә илаһијјата даир мәгаләләр, вә'зләр, монизәләр дәрҹ едән «Совет Шәргинин мүсәлманлары» журналы ССРИ-дә јашајан мүсәлманларын өз фикирләрини ифадә етмәк васитәсидир. Инди журналын сәһифәләриндә мүсәлманларын һәјатындан, онларын ичмаларындан, мәсчидләрин имамларындан бәһс едән материаллар даһа чох верилир. Гејд етмәк лазымдыр ки, мүсәлман дин хадимләринин чыхышлары үчүн дөвләт мәтбуаты да јер ајырыр. Загафгазија Мүсәлманлары Руһани Идарәсинин сәдри шејхүлислам Аллаһшүкүр Пашазадәнин, ССРИ-нин Авропа һиссәси вә Сибир Мүсәлманлары Руһани Идарәсинин сәдри мүфти Тәлгәт Таҹүддинин, Орта Асија вә Газахыстан Мүсәлманлары Руһани Идарәсинин сәдри мүфти Шәмсүддин Бабаханын јаздыглары материаллары охучулар марагла гаршыламышлар. Кәлән ил ССРИ-нин Авропа һиссәси вә Сибир Мүсәлманлары Руһани Идарәсинин 200 иллик јубилеји гејд олуначагдыр. Јубилеј мүнасибәтилә башга нәшрләрлә јанашы, мүфти Тәлгәт Таҹүддинин сечилмиш мәгалә вә нитгләринин мәҹмуәси дә һазырланыр.

Инди Совет Иттифагында бүтүн һүгуг системи јенидән гурулур. Јенидәнгурмә динләр һаггында ганунверичилијә дә тохуначагдыр. Лакин бурада дөвләт илә дин арасында мүнасибәтләри тәнзимләјән һүгуг механизминин сындырылмасындан јох, мөһкәмләндирилмәсиндән, дөврүн тәләбләринә ујғунлашдырылмасындан данышмаг лазымдыр. Совет ганунверичилији виҹдан азадлығы, о ҹүмләдән диндарларын ајинләри јеринә јетирмәк азадлығы үчүн конститусијада верилән тә'минатларынын һәјата кечирилмәсинә лазым олан һәр ҹүр шәраити нәзәрдә тутур. Бәла бурасындадыр ки, јухарыда дејилдији кими, практикада вәзифәли шәхсләр бә'зән совет ганунларыны позмуш, дурғунлуг дөврүнүн ән'әнәләри илә һәрәкәт етмишләр.

Ганунверичилик тәкмилләшдириләркән орада дин барәсиндә дөвләт сијасәтинин елә ҹәһәтләри өз әксини тапмалыдыр ки, бунлар демократијанын вә ашкарлығын кенишләндирилдији индики шәраитдә ајдын тәзаһүр едир. Нәзәрдә тутулур ки, јени ганунверичилик дини бирликләрә индијәдәк малик олмадыглары јуридик шәхс һүгугу верәҹәкдир. Беләликлә, дини бирликләр дә ичтимаи тәшкилатларын малик олдуглары һүгуглардан истифадә едәҹәкләр.

Јени ганунун лајиһәси һазырланмагдадыр вә истәр диндарлар, истәрсә дә динә е'тигады олмајанлар тәрәфиндән үмумхалг мүзакирәси үчүн дәрҹ едиләҹәкдир.

Јенидәнгурма сајәсиндә өлкәдә мә'нәви шәраит, о ҹүмләдән дөвләтин динә мүнасибәтиндә вәзијјәт чох дәјишмишдир. Русијада христианлашманын 1000 иллијинә һәср олунан јубилеј тәнтәнәләри, ССРИ-нин Авропа һиссәси вә Сибир Мүсәлманлары Руһани Идарәсинин јарадылмасынын 200 иллији бајрамына һазырлыг бу фикри сүбут едир.

Мүфти Тәлгәт Таҹүддин дејир: «Дөвләтлә дини тәшкилатлар арасында мүнасибәтләрин Ленин нормалары бәрпа олунмагдадыр. Бу, биздә кәләҹәјә инам ојадыр».

XIX Үмумиттифаг партија конфрансында М. С. Горбачов демишдир ки, «диндарларын мә'нәви аләминә һөрмәтсизлик үчүн вә әләлхүсус материалист дүнјакөрүшләрини бәргәрар етмәк намина һәр һансы инзибати тәзјиг тәдбиринин тәтбиги үчүн әсас јохдур». Диндарларын дөвләтә, Советләрә вә партијаја е'тимадынын бәрпа едилмәси јенидәнгурма һәрәкатыны мүхтәлиф динләрә, о ҹүмләдән ислам дининә е'тигад бәсләјән милјон-милјон адамын сә'јләри илә мөһкәмләндирәҹәкдир.

Александр МЕТКИН,
ХМА-нын шәрһчиси.

Нәзакәт Османова Н. Нәриманов адына Азәрбајҹан Дөвләт Тибб Институту педиатрија факултәсинин бешинчи курс тәләбәсидир, Ленин тәгаүдчүсүдүр. О, али мәктәбин ичтимаи һәјатында јахындан иштирак едир; факултәнин илк комсомол тәшкилаты катибинин муавини, институт тәләбә «Билик» ҹәмијјәтинин, факултә елми шурасынын үзвүдүр.

Фото М. Һашымовундур.

ДАШЫ ВӘТӘНДӘН АТЫЛМАЈАН ШАИР

О гыса, мә'налы вә парлаг бир өмүр јашајыб...

Исмајыл Катибин јарадычылығы илә илк дәфә тәнгидчи вә әдәбијјатшүнас М. Рәфили мәшғул олуб. Кәндли әдәбијјаты һаггында М. Рәфилинин бир нечә мәгаләсиндә Исмајыл Катибдән кәндли шаири кими әтрафлы бәһс олунурду. Бу мәгаләләрдән бири «Катиб Зејналовун јарадычылығы һаггында» адланыр. Катиб Исмајыл Новруз оғлу Зејналовун тәхәллүсү иди.

М. Рәфили бу шаири «түрк (Азәрбајҹан — Н. Г.) кәндли әдәбијјатынын ән көркәмли нүмајәндәләриндән бири», «кәндли әдәбијјатынын илк јарадычыларындан», јә'ни гарангушларындан бири һесаб едирди.

О, јарадычылыға 1920-чи илдә башлајыб. «Кәлимни?» адланан илк ше'р онун өз дәст-хәттиндән хәбәр верир. Вәтән мөвзусу Катибин әксәр ше'р вә поемаларынын фәгәрә сүтунудур. О, «Гафгаз» ше'риндә јазыр:

Зил дәрәләр, сарп гајалар,
Олмуш мәним сәнкәрим.
Јер тәрпәнсә, мән
тәрпәнмәм,
Ағыр дағлар ләнкәрим.

«Чајлы», «Азәрбајҹан», «Талыш елләри» вә с. ше'р вә поемалары Исмајыл Катибин доғма ел-обасы, онун бүтүн күшәләринә бөјүк бәләд вә мәфтун олдуғуну көстәрән нүмунәләр иди. Бу мә'нада «Азәрбајҹан» ше'ри поезијамызда һәмин мөвзуда илк нүмунәләрдән бирирдир.

Бир тәрәфин бәһри-Хәзәр,
Дөвләтин вар һәзәр-һәзәр.
Һәр јаныңа салдым нәзәр,
Кәлдин хоша, Азәрбајҹан.

Исмајыл Катиб 1898-чи илдә Газахын Гырах-Кәсәмән кәндиндә доғулуб. Кәндә бүтүн әзаб-әзијјәтин, зәһмәтин ачысыны дадыб.. 1920-чи илдә јени һәјата гошулан Исмајыл Москвада партија тәһсили алмыш, демәк олар ки, өмрүнүн сонунадәк партија ишиндә чалышмыш, рәһбәр вәзифәләрдә (бир нечә рајонда биринчи катиб) олмушдур. Чох еһтимал ки, онун партија ишинә чәкилмәсиндә Н. Нәриманов вә хүсусән С. Агамалыоғлунун мүһүм ролу олуб.

М. Бәкилән «Өмүр дедикләри бир карван јолу» адлы хатирәләр китабында Исмајыл Катибә бағлы бә'зи епизодлары да хатырлајыр. Ахы Јусиф Газахда комсомолун јени тәшкилатынын јараданлардан бири олуб. Тәсадүфи дејил ки, ичтимаи мөвзу онун јарадычылығынын әсас истигамәтләриндән бириндир.

Исмајыл Катибин «Посу Гара» поемасы јохсулларын һәјатыны дәјишмәсини, мәдәни ингилабын тә'сирини әдәбидә әкс етдирмәји мараглы нүмунәсидир. Бурада «Әмәк ҹәбһәсинин гәһрәмәни» Посу һәм дә «инкилабын бир нишаны»дыр. Поемада јени һәјатын, инкилабын бәхш етдији азадлығын вә мүнәввәрлијин ролу хүсуси нәзәрә чарпдырылыр.

Инди савадлыдыр,
дүшүнчәлидир,
Колхозун үлкәдә, көмәк
әлидир.

Катибин сағлығында үч ше'р китабы чап олунуб. Онун бир сыра ше'р вә поемаларында автобиографик үнсүрләр, өзүнүн шәхсән мүшаһидә етмиш олдуғу детал вә епизодлар чохдур.

«Шура гызы», «Чајлы комунасы», «Талыш елләри» кими әсәрләр билаваситә шәхси тәәссүратларын мәһсулудур.

Халг ше'риндән бәһрәләнмиш Исмајыл Катибин ашыг ше'ри үслубунда ше'р вә дејишмәләри чохдур. Бунлар әсасән Һүммәт Әлизадәнин 1929-чу илдә тәртиб етдији вә нәшр олундуғу «Азәрбајҹан ашыглары» китабында топланыб (бу китабда шаирин кичик тәрҹүмеји-һалы да верилмишдир).

«Азәрбајҹан ашыглары» китабында Исмајыл Катибин Мирзә Сәмәдлә бир нечә дејишмәси, һәмчинин халг ше'ри сәпкисиндә бир нечә ше'ри вар.

Истәр китабларына, истәрсә дә Һ. Әлизадәнин топлусуна дахил олан поетик нүмунәләрдә мәһәббәт лирикасы габарыгдыр. Бу габилли ше'рләрдә мүәллифин фолклор нүмунәләринә дәриндән бәләд олдуғу көрүнмәкдәдир. Көзәлин тә'рифи, ашигәнәлик, һиссләрин тәбиилији Катибин лирик дујғуларынын поетик рәнкидир.

Бир нурн мисаллы шаһ
ҹамаллынын,
Түтн зәбаллынын, гоша
халлынын,
Тавус тамашалы, гејиш
галлынын,
Учундан мәнсур тәк дара
Душмушәм.

Исмајыл Катибин ше'р жанрча мүхтәлифдир. Бу ше'рләр бәдии ифадә вә мә'на бахымындан орижиналдыр, тәравәти илә сечилир. Катиб формача мәһз бир ше'рин даха чәсарәтли, даха тәбии ифадә үслуна мараг көстәрирди.

Азәрбајҹан әдәбијјаты тарихиндә еләләри вә лајигли гијмәтини алмамыш шаирләримиз һәлә дә вар. Бунлардан бири елә Исмајыл Катиб Зејналовдур. Доғрудур, 1960-чы илдә Азәрбајҹан ЕА нәшријјаты онун кичик бир китабчасыны бурахыб. Лакин бу ирс даха бөјүк диггәт тәләб едир.

Исмајыл Катиб ҹәми 40 ил јашајыб. 40 ил нәдир ки? Өзү дә тутулмағына тәәҹҹүб едирдим. Инанмырдым ки, вағиәдир. 1938-чи илин декабрында һәбсә алынмыш. Оғлу Таһирин бир јахында чыхан бир јазысында мән даха бир дәһшәтли факты јәгин етдим. Демә, бир ил сонра бу фаҹиәли дәзәмиб Исмајылын өмүр јолдашы да өзүнү өлдүрүб (о да 30-чу илләрин коммунисти имиш).

О, сон күнләриндә дә мәнсуб олдуғу Ленин партијасы, бу партијанын идеалларына инамыны итирмәјиб. Јазыб-јарадыб. Һәбсдә јазылмыш сон ше'рләриндән бириндә (ше'рлә мәни оғлу Т. Зејналов таныш едиб) белә дејилир:

Гәр дејиләм јел әсәндә
әријәм,
Һәр бир имтаһанда нәрләр
нәријәм.
Ленин фиргәсинин бир
әскәријәм,
Атылса өлкәдән бу
дашым мәним.

Исмајыл Катиб доғрудан да Ленин фиргәсинин әскәри иди. Һәм дә әдәбијјат ордусунун бир сирадашы. 18 ил партија иши илә әдәбијјат ишини узлашдыран коммунист шаирин дашы бу өлкәдән атылмады. ССРИ Баш Прокурорлуғунун 1957-чи ил 4 нојабр тарихли бир мәктубу даһа бир күнаһсызын — Исмајыл Зејналовун бәраәт газандығыны рәсмән тәсдигләди!

Назиф ГӘҺРӘМАНОВ.

ЈАХАСЫНЫ ГУРТАРА БИЛМӘДИ

ЈОЛДА БӘДБӘХТ ҺАДИСӘ, БУНА СӘБӘБ НӘДИР ВӘ О НЕЧӘ АРАДАН ГАЛДЫРЫЛМАЛЫДЫР?

Бу сәтирләри охујан дост, елә сән өзүн «һадисә» сөзүнү ешидәндә һансы һиссләри кечирирсән? Һәјәҹанланырсанмы? Һардаса, нәјинсә ади ахарындан чыхдығыны дүшүнүрсәнми? Ҹавабын ајдындыр, һамымыз, нечә дејәрләр, сән гәлбдәјик. Елә онлар да. Амма онларла арамызда бирҹә фәрг вар. Бизим үчүн һадисәнин өзү һадисәдир. Јә'ни тәсадүфи һалларда истәр пис, фаҹиәли, истәрсә дә јахшы, севиндириҹи мә'нада һадисә шаһиди олуруг. Онлар исә һадисә олмајан күнү һадисә кими гијмәтләндирирләр. Јәгин онлары таныдыныз? Бәли, дүз тапмысыныз. Сөһбәт јол нәглијјаты үзрә мүстәнтигләрдән кедир.

...Сүрүҹү ајағыны әјләҹә вар гүввәси илә басса да артыг кеҹ иди. Олан олмушду. Бу да тәләсик иш. «Хәстәни... Јох «өлүнү» көтүрмәјә, хәстәханаја чатдырмаға дәјәрми? Сүрүҹү әтрафына бојланды. Көрән јохдур? Архајынчылыгдыр, бу дәфә сүр'әт муфтаны ахыра кими сыхды. Машын јериндән сычрады.

Ҹинајәткарын мејид билиб тојуб гачдығы В. Борисовун бәхти кәтирди. Дүз дөрд дәгигәдән сонра Дөвләт Автомобил Мүфәттишлијинин нүмајәндәләри өзләрини һадисә јеринә чатдырдылар.

Борисов өзүнә кәләндән сонра Азәрбајҹан ССР Дахили Ишләр Назирлијинин истинтаг шө'бәсинин Бакы шәһәри үзрә баш мүстәнтиги Сәјјад Мирзәјевә елә бир тутарлы мә'лумат верә билмәди. Она хәсарәт тохундуран машынын анҹаг рәнки јадында галдығыны сөјләди. Кәнҹ, лакин кифајәт гәдәр тәҹрүбәли С. Мирзәјев инди јалныз пешә усталығына архалана биләрди. Һадисәнин баш вердији рајон әразисиндә нә гәдәр Борисов дејән рәнкдә машын вардыса, һамысынын һәмин күн, һәмин саатда һарада олдуғуну дәгигләшдирди. Бу ҹәһд дә бир нәтиҹә вермәди. Диндирдији сүрүҹүләрин ифадәләри шүбһә јери гојмурду. Бир нәфәрин ифадәсиндән башга. Инди нөмрәсини гејд етмәјә еһтијаҹ көрмәдијимиз «Жигули»нин саһиби билдирди ки, ики күндүр шәхси автомобилини тә'мирә гојуб. Тә'мирҹи илә әлагә сахланылды. «Жигули» експертдән кечирилди. Габаг фарасынын дәјишдирилдији ашкар едилди. Мә'лум олду ки, мүштәриләрдән бири устадан «Жигули»ни јарым саатлыға истәмиш вә вахтында да кәтириб јериндә сахламышдыр. Һадисәни дә һәмин јарым саат әрзиндә төрәтмишдир.

Беләликлә, гыса, лакин инадлы ахтарышдан сонра ҹинајәткар тапылды, лајигли ҹәзасыны алды.

Бу һадисә гәзет үчүн мараглы материал верир. Һадисәнин мә'нәви тәрәфиндән хејли данышмаг, мүһакимәләр јүрүтмәк ҹинајәткары јаралы адамы јалгыз гојуб гачмасына көрә лә'нәтләмәк оларды. Амма бу дәфә бизи башга шеј марагландырыр: бәдбәхт һадисәни төрәдән сәбәбләр.

С. Мирзәјев гаршымыза бир галаг говлуг гојуб изаһатлардан нүмунәләр охуду. Вә арашдырмалары, кәлдији нәтиҹәләри илә, еләҹә дә ирадлары илә бизи таныш етди. Өјрәндик ки, сүрүҹүләр чох заман тәләсдикләри, машыны кујә јахшы идарә етдикләринә инандыглары үчүн гәза төрәдирләр. Бә'зиләри елә күман едирләр ки, сүкан архасында «јүз вуруб» отурмағын бир о гәдәр дә горхусу јохдур. Лакин беләләри унудурлар ки, гәза һеч дә көзләнилән вахтда баш вермир. Ону һәмишә көзләмәк, еһтијаты әлдән бурахмамаг лазымдыр. Мәсәлән, Азәрбајҹан ССР Тикинти Назирлији 4 нөмрәли трестинин тәсәррүфат һесаблы идарәсиндә тракторчу ишләјән Һ. Әлијев шәхси машыны илә шәһәрә чыхмаздан габаг «боғазыны јашламыш», дөрд дәфә јол һәрәкәти гајдаларыны позмуш, манеәјә раст кәлмәдијиндән өзбашыналығыны давам етдирмиш вә нәһајәт Москва проспектиндә такси машынына әзмишдир. Ики машынын тоггушмасы нәтиҹәсиндә бир нечә нәфәр хәсарәт алмышдыр.

Әлбәттә, јол һәрәкәти илә бағлы ҹинајәт ишләрини ачмаг чәтиндир вә сәбр тәләб едир. Бу чәтинлији, нечә дејәрләр, асанлашдырмаг үчүн мүстәнтигләр јени методлар, формалар ахтармалы дејил. Һадисәләрин көкүнү арашдырыб тапмаг, ҹүҹәрти һалында икән мәһв етмәк лазымдыр. Амма ону да е'тираф едәк ки, бу ҹүҹәртиләри мәһв етмәк о гәдәр дә јүнкүл, бир адамла, тәшкилатла бағлы мәсәлә дејил. Елә көтүрәк пајтахтымызын јолларыны. Әксәр һиссәсиндә ја газынты ишләри апарылыр, ја учуг-сөкүјү, јајын чырчырамасында исә сују, палчығы әксик олмур. Јолларын үзәринә јүк бөлкүсү дә ејни дәрәҹәдә дүшмүр.

— Автомобил мүфәттишлијинин күнаһы кифајәт гәдәрдир,— дејә Сәјјад сөһбәтини давам етдирди.— Гајда ганунү анҹаг сүрүҹүләрдән тәләб едирләр. Пијадалар исә диггәтдән кәнарда галырлар. Һалбуки, бир чох һалда гәзанын төрәнмәсинә мәһз пијада сәбәб олур. Һазырда шө'бәмиздә тәкҹә ҹинајәт ишләринин нәтиҹәси илә дејил, һәм дә сәбәбләри илә марагланырыг. Јол гәзаларынын ән чох күнүн һансы рәдәләриндә төрәдилдији, һансы нөв һадисәләрин үстүнлүк тәшкил етдикләри вә с. өјрәнилир. Арашдырмалар профилактик тәдбирләрин фајдалы олмасына тә'сир көстәрәҹәкдир.

Мәһз С. Мирзәјевин апардығы ишләрдән чыхыш едәрәк јол һадисәләри барәдә сөһбәт ачмағымыз тәсадүфи дејилдир. О, 1987-чи илин јекунларына көрә Бакы шәһәри үзрә «Ән јахшы мүстәнтиг» адына лајиг көрүлмүш, пул мүкафаты алмыш вә шәкли «Шәрәф лөвһәси»нә вурулмушдур. Бөјүк Октјабрын 70 иллији вә Милис күнү мүнасибәтилә Бакы шәһәри Дахили Ишләр Идарәсинин Фәхри фәрманыны алмышдыр. Синәсини «Гүсурсуз хидмәтә көрә» медалы бәзәјир.

С. Мирзәјев билдирди ки, үзвү олдуғу коллектив Сов.ИКП МК-нын «Өлкәдә ҹинајәткарлыға гаршы мүбаризәнин вәзијјәти вә һүгуг позунтуларынын гаршысыны алмаг саһәсиндә әлавә тәдбирләр һаггында» гәрарындан сонра өз ишини даһа да күҹләндирмишдир.

Б. РЗАЈЕВ.

Фүзули рајонундакы Ишыглы кәндинин сакини, 70 јашлы Гара Гулијев һәјатынын јарысындан чохуну чинар бәсләмәјә һәср етмишдир. О, бир чох рајонун әразисиндә өзүнүн «јашыл автографыны» гојмушдур. Гара Гулијев бу хејирхаһ һисси кәнҹләрә дә ашылајыр.

Азәринформун фотохроникасы.

ӘДӘБИ-БӘДИИ КЕЧӘ

Бу күнләрдә мәктәбимиздә даһи рус әдиби Л. Н. Толстојун 160 иллик јубилејинә һәср олунмуш әдәби-бәдии кечә кечирилмишдир.

Мәктәбин директору Елхан Әлијев јазычынын һәјат вә јарадычылығы һаггында мә'лумат вермишдир.

Мәктәбин мүәллимләриндән А. Бағыров, Т. Бағыров, К. Әлијев вә Ә. Әһәдов өз чыхышларында Толстојун рус вә дүнја әдәбијјатындаkы мөвгејиндән, «Һәрб вә сүлһ», «Анна Каренина», «Һаҹы Мурад», «Дирилмә» вә с. әсәрләринин әһәмијјәтиндән данышмышлар.

Сонра шакирдләрин ифасында әдибин әсәрләриндән парчалар охунмушду. Шакирдләр «Ҹанлы мејит» пјеси әсасында һазырладыглары тамашаны көстәрмишләр. 8-чи синиф шакирди Күлбәниз Әкбәрова әдибин «Севастопол һекајәләр»индән бир парчаны сөјләмишдир.

Мәктәбдә Л. Н. Толстојун әсәрләриндән ибарәт сәркн ачылмышдыр.

Шәмсурә БАҒЫРОВА,
Масаллы рајону, Ҹағыраг кәнд мәктәбинин шакирди.

АЈРЫЛМАЈАГ

гәбилә адлары кими «сак» да мәһз мифоложи инамла бағлы олараг јаранмышдыр. Сак—са+к(ок)-дан ибарәтдир. Јә'ни «сак»—«јај-ох» демәкдир. Бәс, нә үчүн јај-ох? Түрк халгларынын, о сырадан Азәрбајҹан халгынын сој көкүндә иштирак едән гәбилә бирләшмәләринин демәк олар ки, һамысында јај вә оха тапынмышлар. Бу гәбилә бирләшмәләриндә јај-суверенлијин, мүстәгиллијин, ох исә—вассаллығын рәмзидир. Онда белә чыхыр ки, сак—Арсак вассалы, суверен дөвләт кишисидир, адамыдыр. Көрүн нә гәдәр мараглы мәсәлә ортаја чыхыр. Сак, Арсак бизим гәдим мифоложи тәфәккүрүмүзлә сых бағлыдыр. Демәли, онун тарихи чох гәдимләрә кедиб чыхыр. Бурадан бир мәсәлә дә ајдынлашыр ки, **арсакларла саклар ејни гәбилә бирләшмәси олмушлар.**

Белә мифоложи көрүшләрлә сых бағлы вә чох бөјүк әразини әһатә етмиш «оба» сөзүнү дә арашдырмышам. Бу арашдырма ики истигамәтдә кедиб. Өнҹә сөзүн сөз ачымыны өјрәнмиш, сонра онун түрк халгларынын мифолокијасында јерини, мөвгејини ајдынлашдырмаға чалышмышам. «Оба» нәинки түрк, һәм дә семит вә Авропа халгларында кениш јајылмышдыр. Бунунла әлагәдар «Азәрбајҹан кәнҹләри»нин охуҹуларынын диггәтини бир мәсәләјә јөнәлтмәк истәрдим. Оба—Вәтән, јурд, мифик анлајышы илә сых бағлыдыр. Азәрбајҹан халгынын сој көкүнүн өјрәнилмәсиндә Азәрбајҹан мифолокијасынын да бөјүк ролу вардыр. Бу саһәдә бизим шаманларын әмәјини һеч заман азалтмаг олмаз. Онлар Азәрбајҹан халгынын бәдии, естетик тәфәккүрүнү, һәм дә онун тарихини нәсилдән-нәслә мирас кими вермишләр.

Сон илләрдә Албан-Аран тарихини дә хејли арашдырмышам. Әрәб истиласы әрәфәсиндә вә һәмин дөврдә Григорјан килсәсинин вә јерли сатгын феодалларын Азәрбајҹанын, хүсусилә онун шималынын башына кәтирдикләри мүсибәтләрә бир дә далмышам. Билирсән, бу елә тарихи нөгтәдир ки, ону тәк мән јох, елә сән дә, башга тәдгигатчыларымыз да тәкрар-тәкрар арамаға, өјрәнмәјә, јурдун-елин кечмиш ағрыларынын, бәлаларынын сиррини ашкар етмәјә борҹлудурлар. Буна һамымыз борҹлујуг. Сон вахтлар Азәрбајҹан мифик тәфәккүрүндә тәгвим анлајышынын јаранмасыны да арашдырмышам. Бу да чох ҹидди вә мараглы бир мәсәләдир. Тәгвим әски азәрбајҹанлыларын тәбиәтлә илкин гаршылашмасындан јаранмыш бир анлајышдыр. Бу гәдим түркдилли халгларын дүнја дујуму вә тәбиәтлә, фәсилләрин бир-бирини әвәз етмәси илә сых бағлыдыр. Бурада бөјүк бир фәлсәфи мифоложи тәсәввүр кизләнмишдир. Буну аҹмагла биз халгымызын дүнја фикир аләминә вердији бөјүк консепсијалары ортаја гојмуш олуруг.

— Бәллидир ки, елми нәтиҹәләр бә'зән елми мүбаһисәләрдән дә доғур. Лакин бә'зән елми мүбаһисәләр амирлик характери дашыјыр. Бә'зи алимләр өзләрини «там саһибсиз» һесаб едир вә тәләб едирләр ки, башгалары да кәрәк мүтләг онларын дедији кими дүшүнсүнләр. Бу бир тәрәфдән елмин инкишафыны ләнкидир, дикәр тәрәфдән еһкамчылыға јол ачыр. Партијамызын јенидәнгурма вә ашкарлыг сијасәти һәр саһәдә олдуғу кими, елмдә дә еһкамчылыға гаршы барышмаз мөвгедә дајанмағы ирәли сүрмүшдүр. Бу мәсәләјә сизин мүнасибәтиниз нечәдир?

— Мәнә елә кәлир ки, һәр бир һәгигәтин мејдана чыхмасы үчүн објектив мүбаһисә лазымдыр. Елмдә дә беләдир. Елмин инкишафы тарихән һәмишә мүбаһисәләрлә бағлы олмушдур. Ахы, мүбаһисә јени фикирләрин, дујумларын јаранмасына имкан верир. Әкәр образлы шәкилдә дејилсә, елми мүбаһисә бир анадыр. онун бәтниндәки ушаглар елми керчәкликләрдир. Әкәр бир арашдырыҹы буну гәбул етмирсә о, елмә чох шеј верә билмәз. Елм һара, амирлик һара? Амирлик һәмин алими јары јолда гојар. Амирликдәнсә, һәр алим өз фикир дүнјасынын бајрағыны уҹалтмалыдыр. Бу вә ја башга измләрлә кимисә горхутмаг, доғру јолдан узаглашдырмаг нәјә лазымдыр? Белә бир бәднам јолла кетсәк, биз һамымыз һәгиги елмдән узаглашмыш оларыг вә һеч бир ҹидди проблеми һәлл едә билмәрик. Бир дә бахырсан ки, бир вәзифәли, ја да јүксәк титуллу алим өз бејнинә кирмиш бир фикри зорла һамыја гәбул етдирмәк истәјир. Јох,— дејир, мән демишәмсә, гуртарды. Амма јазыг һеч билмир ки, нә дејир вә дедијинин нәтиҹәси сабаһ нә олаҹаг? «Елми кәшфи» јашајаҹагмы? Елмдә амирликдән кәнҹ алимләримиз, аспирантларымыз хүсусән чох зәрәр чәкирләр.

— Шәхсијјәтә пәрәстиш дөврүндә бир сыра көркәмли шаир, јазычы вә алимләримизә гаршы ирәли сүрүлән әсассыз иттиһамлардан бири белә адланырмыш: «Сән пантүркистсән». Тәәссүф ки, 37-чи ил фаҹиәләриндән хејли сонра да һәмин иттиһамла һәдәләнәнләр олмушдур. Сизҹә, бу јарлыгдан кимләр вә һансы мәгсәдлә истифадә етмишләр вә етмәк истәјирләр?

— Доғрудан да, тарихән бизим зијалыларын башы үзәриндән Домокл гылынҹы кими, «сән пантүркистсән» сөзү асылмышдыр. Бир адамы ләкәләмәк истәјирсәнсә, һеч бир дәлил, сүбут кәтирмәдән ону «пантүркистсән» јарлығы илә дамғала, бунунла да гуртарсын. Бу, сталинизм дөврүндә Азәрбајҹан халгынын әлејһдарларынын әсас силаһы иди. Јахшы ки, нәһајәт, демократија вә ашкарлыг дөврү кәлиб чатды вә белә бәднам јолун гаршысына күҹлү сәдд чәкди. Инди дә «пантүркизм» дамғасындан истифадә етмәјә ҹәһд көстәрәнләр олур. Амма кәрәк онлар да билсинләр ки, сталинизм дөврүнү кери гајтармаг һеч кимә мүјәссәр олмајаҹаг. Бизим һамымызын бу күн бир мүгәддәс вәзифәмиз вар. Халгын ишинә јарамаг, јенидәнгурманы елмә тәтбиг етмәк.

— «Вәтән, сәнә вурулмушам!».— Бир маһныда белә дејилир. Сизҹә, мүасир кәнҹлик һәмин сөзләри нечә баша дүшмәлидир?

— Әлбәттә, Вәтәнә еләбелә вурулмаг олар, амма бу чох аздыр. Вәтәнә вурғун олдуғуну бизим кәнҹләр кәрәк конкрет ишлә сүбут етсинләр. Вәтән о заман Вәтән олур ки, онун инкишафы, мүстәгиллији, торпағынын һәр гарышы үчүн әлиндән кәләни етмиш оласан.

— Мирәли мүәллим, гәзетимизин охуҹулары адындан сизи 70 јашынызын тамам олмасы мүнасибәтилә бир даһа тәбрик едир вә елми фәалијјәтинизде јени уғурлар арзулајырыг.

— Сағ олун!

Сөһбәти јазды:
Әждәр ФӘРЗӘЛИ.

Ислаһ-әмәк колонијасына ҹәмијјәт гаршысында ҹинајәтә јол верәнләр, гануну позанлар дүшүрләр. Белә јерләрдә гадынларын олмасы даһа аҹынаҹаглы һалдыр. Челјабинск вилајәти әразисиндә јерләшән белә колонијалардан бириндә олан гадынларын јенидән тәрбијә едилмәси үчүн чох иш көрүлүр. Шәкилләрдә: бура ҹәннәт дејил; бармаглыг архасында доғулан ушаглар.

СИТА-нын фотохроникасы.

НИЗАМИ ПОЕЗИЈАСЫ КҮНЛӘРИ

УНУДУЛМАЗ ШӨҺРӘТ

Бүтүн дүнја мәдәнијјәтинин ифтихары вә шөһрәти сајылан Низами Кәнчәви поезијасы әсрләр боју јашајыр. Ҝәрчәләр өтүб кечир, инсанлар мәнәви формасијалар дәјишир, јер үзүндә инсанлар јени-јени проблемләр дүшүндүрүр, фәгәт даһи сәнәткарын әсәрләри, инсанијјәт вә әдаләтин тәнтәнәсинә дәрин инамла јазылан кими һеч кәси биканә гојмур. Әмин-аманлыг идејаларыны тәрәннүм едән, гардаш гырғынларына е'тираз едән бу әсәрләр бу күн јер әһлинә еле сәсләшир.

Бөјүк Азәрбајчан шаири вә мүтәфәккири Низами Кәнчәвинин анадан олмасынын 847 иллији шәрәфинә кечирилән тәнтәнәләрдә бу фикир сәсләнмишдир. Ән'әнәјә көрә шәнликләр Кировабадда олмушдур. Бакынын әдәби ичтимаијјәтинин нүмајәндәләри, гардаш республикалардан гонаглар, гоншу рајонларын сакинләри кәнчәли даһијә мәһәббәт вә һөрмәтини ифадә етмәк үчүн әдәбијјат классикинин вәтәнинә кәлмишдиләр.

Низами поезијасы күнләринин иштиракчылары шаирин дәфн олундуғу мәгбәрәнин өнүнә топлашмышдылар. Сон вахтлар бурада абадлыг ишләри апарылмыш, мәгбәрәни бүрүјән бағ-бағат кенишләндирилмишдир. Бурада Низами әсәрләриндә хатырладылан мејвә вә бәзәк ағачлары әкилир. Бураја топлашанлар шаирин түрбәси өнүнә күл-чичәк гојмушлар. Митингдә чохмилләтли совет әдәбијјатынын нүмајәндәләри чыхыш етмишләр.

Чәмәнликдә Һ. Зәрдаби адына Педагожи Институтун тәләбәләринин «Чешмә» фолклор театрынын, хор вә мусиги коллективләринин ифасында Низами әсәрләри әсасында сәһнәләшдирилмиш тамаша көстәрилмишдир.

Низами јарадычылығы јазычылар, мусигичиләр, рәссамлар үчүн илһам мәнбәјидир. Совет Азәрбајчанынын 50 иллији адына чини габлар заводунда шаирин әсәрләринин мотивләри әсасында рәсмләрлә бәзәдилмиш бир чох габлар јарадылмышдыр. А. Һүсејнов адына комбинатда тохунан халчаларда Низаминин, онун әсәрләри гәһрәманларынын портретләри верилмишдир. Шаирләрин иштиракчылары шәһәрин сәнаје мәркәзләриндә бу мәсулларла таныш олмушлар. Әмәк коллективләриндә көрүшләр заманы шаирләрин јаздыглары ше'рләр сәсләнмишдир.

Бајрам хатирә паркында әдәби јығынчагла баша чатмышдыр. Шәһәр рәсм галерејасында јерли рәссамларын әсәрләриндән, о чүмләдән онларын Низами Кәнчәвијә һәср етдикләри ишләрдән ибарәт сәркә дүзәлдилмишдир.

Ән'әнәјә көрә Низами поезијасы күнләринин иштиракчылары поезија корифејинин Бакыда учалдылмыш абидәси өнүнә күл дәстәләри гојмушлар. (Азәринформ).

«БАКЫЛЫ» ГАЛИБ КӘЛИР

Бакынын Идман ојунлары сарајында Азәрбајчан Дөвләт Телевизија вә Радио Верилишләри Комитәсинин мүкафаты уғрунда гадынлар арасында бејнәлхалг һәндбол турнири баша чатмышдыр. Һәллендичи финал көрүшүндә «Бакылы» командасы АДР-ин Росток шәһәринин идманчыларыны 32:30 һесабы илә мәғлубијјәтә уғрадараг баш мүкафатын саһиби олмушдур. Алманија Демократик Республикасынын әл топу ојнајанлары икинчи, Болгарыстан идманчылары үчүнчү јери тутмушлар. Шәкилдә: АДР вә Бакы һәндболчуларынын көрүшүндән бир вәзијјәт.

Фото М. Һашымовундур.

БАРСЕЛОНАДА КӨРҮШӘНӘДӘК

Бәли, XXIV јај олимпија ојунлары баша чатды. Онун мәш'әли 16 күн Чәнуби Корејанын пајтахты Сеулда шө'лә сачды. Ојунларын саһибләри тәдбирин јүксәк сәвијјәдә кечмәси үчүн чох сә'ј көстәрмиш, чох зәһмәт чәкмишләр. Онлар јарышларын һазырланмасына вә кечирилмәсинә 3 милјард доллардан артыг вәсаит сәрф етмишләр. Бу олимпиада индијәдәк кечирилмиш олимпиадаларын ән мөһтәшәми, ән әһатәлиси олмушдур. Тәсәввүр един, Бејнәлхалг Олимпија Комитәсинин үзвү олан 167 өлкәнин 160-ы ојунлара өз нүмајәндәләрини көндәрмишләр. Сеул олимпиадасы бејнәлхалг идман һәјатында ән әламәтдар һадисә иди. Бүтүн дүнја халгларыны сүлһә, әмин-аманлыға, достлуға, сәмимијјәтә, меһрибанчылыға сәсләјән һадисә. 16 күн планетимизин милјонларла идман һәвәскарынын диггәти бу нәһәнк тәдбирә чәлб олунмушду. Онун јарышларына һәр күн Јер үзүндә 2 милјарддан артыг адам тамаша едирди. Олимпиаданын ачылышы кими, бағланышы мәрасими дә сон дәрәчә тәмтәраглы вә рәнкарәнк, әсил парлаг идман карнавалы иди. Әлбәттә, Сеул олимпиадасы һаггында һәлә чох шеј дејиләчәк, чох јазылачагдыр. Биз исә онун сон аккордлары барәдә данышмаг истәјирик.

Фәхрлә, әсил гүрур һисси илә гејд етмәлијик ки, олимпиада совет идманынын парлаг гәләбәси илә нәтичәләнмишдир. Ахырынчы—55-чи гызыл медалы ССРИ јығма командасынын һесабына адлы-санлы боксчумуз, дүнја чемпиону Вјачеслав Јановски газандырмышдыр. Јығма бокс командамызын капитаны Австралија идманчысы илә олан сон көрүшдә јүксәк сәвијјәдә кечириб инамла фәхри күрсүнүн ән јүксәк пилләсинә галхды. Амма тәәссүф ки, бу, олимпиадада боксчуларымызын јеканә гызыл медалы олду. Маһачгаладан олан Нурмәһәммәд Шанавазов Америка боксчусу илә бәрабәр сәвијјәли көрүшдә мәғлубијјәтә уғрајыб јарышларын күмүш медалына лајиг көрүлдү. Даһа ики боксчумуз—кишинјовлу Тимофеј Скрјабин вә Кустанај шәһәриндән олан Александр Мирошниченко бүрүнч медалларын саһиби олмушлар.

Футболчуларымызын гәләбәси бизи хүсусилә севиндирди. Доғрусу, олимпиадаја јола дүшмәздән әввәл командамызын Вәтәнә гызыл медалларла гајыдачағына о гәдәр дә үмид бәсләмирдик. Лакин јығма командамыз бүтүн турнир әрзиндә өз фәдакар вә илһамлы ојуну илә пәрәстишкарларыны чох фәрәһләндирди. Илк ојунда мәғлубијјәтә уғрамадан Чәнуби Кореја футболчулары илә һеч-һечә ојнадыгдан сонра галан көрүшләрин һамысында гәләбә газандылар. Билирсиниз ки, һәмјерлиләримиз дүнја футбол аләминдә ад-сан чыхаран милли јығма командалары дәфәләрлә дүнја чемпионлары олан үч өлкәнин—Бразилија, Италија вә Алманија Федератив Республикасынын коллективләри илә јарымфинала чыхмышды. Лакин футболчуларымыз бу күчлү командаларын мәчлисиндән үзү ағ чыхдылар. Футболчуларымызын Бразилијанын јығма олимпија командасы илә сон финал көрүшү јарышларын әсил бәзәји олду. Доғрудур, һесабы ојунун биринчи һиссәсиндә Бразилија футболчулары ачдылар. Лакин фасиләдән сонра үстүнлүк совет футболчуларынын тәрәфинә кечди. Тезликлә онлар һесабы бәрабәрләшдирдиләр. Ојунун сон дәгигәләри командамыз үчүн хүсусилә ағыр кечди. Һәмин дәгигәләрдә бразилијалылар бир нечә дәфә һесабы өз хејирләринә дәјишә биләрдиләр. Амма бу чәтин анларда гапычымыз Дмитри Харин әсил маһарәт көстәрди. Беләликлә, ојунун әсас вахты һеч-һечә нәтичәләнди. Галиби ашкар етмәк үчүн әлавә вахт тә'јин олунду. Бу, әлавә вахтда футболчуларымыз рәгибләринин гапысындан даһа бир топ кечириб галиб кәлдиләр. Бәли, 32 ил кечдикдән сонра совет футболчулары јенидән олимпија чемпионлары кими фәхри ада наил олдулар. Илк дәфә онлар бу ада 1956-чы илдә узаг Австралијанын Мелбурн шәһәриндә наил олмушдулар. Футболчуларымызын гәләбәси она көрә севиндиричидир ки, командамызын тәркибиндә Бакынын «Нефтчи» командасынын ојунчусу Игор Пономарјов да чыхыш едирди.

Үмумијјәтлә, гејд етмәк лазымдыр ки, Сеул олимпиадасында чыхыш едән Азәрбајчан идманчылары бизим һамымызы севиндирмишләр. Һәмјерлиләримиз бу јарышларда дөрд гызыл медал әлдә етмишләр. Бу, Азәрбајчан идманчыларынын олимпиадалар тарихиндә ән уғурлу чыхышыдыр.

Үмумијјәтлә, олимпиаданын јекунлары нә көстәрди? ССРИ-нин јығма олимпија командасы јарышларда чыхыш едән 160 өлкәнин коллективи арасында һамыдан чох медал әлдә едиб үмуми һесабда биринчи јерә чыхмышдыр. Идманчыларымыз јарышларда 55 гызыл, 31 күмүш вә 46 бүрүнч медал әлдә етмишләр. Икинчи јери тутан Алманија Демократик Республикасынын атлетләри мүвафиг олараг 37 гызыл, 35 күмүш вә 30 бүрүнч медал газанмышлар. Америка Бирләшмиш Штатларынын идманчылары исә 36 гызыл, 31 күмүш вә 27 бүрүнч медалла үчүнчү јерә чыхмышлар. Сонракы јерләри медалларын сајына көрә мүвафиг олараг Чәнуби Кореја (12 гызыл медал), Алманија Федератив Республикасы вә Мачарыстан (һәрәси 11 гызыл медал) тутмушлар. Үмумијјәтлә, гејд етмәк лазымдыр ки, олимпиададан 31 өлкәнин нүмајәндәси өз доғма вәтәнинә гызыл медалла гајыдыр. Бу өлкәләр арасында илк дәфә белә шәрәфә наил оланлар да чохдур. Шәхси јарышларда XXIV јај олимпија ојунларынын өз гәһрәманлары да олмушдур. 34 идманчы ән азы ики дәфә гызыл медала лајиг көрүлмүшдүр. Олимпиаданын гәһрәманлары арасында ССРИ-нин вә Америка Бирләшмиш Штатларындан һәрәјә он идманчысы вардыр. Алманија Демократик Республикасынын алты идманчысы да фәргләнәнләр арасындадыр. Бу өлкәнин нүмајәндәси Кристин Отто алты гызыл медал газанмышдыр. Америка Бирләшмиш Штатларынын үзкүчүсү Метт Бионди ондан бир медал кери галмышдыр. О, мүхтәлиф мәсафәләрә үзмәкдә беш гызыл медалын саһиби олмушдур. Гызыл медалларын сајына көрә үчүнчү јери кимнастика үзрә мүтләг олимпија чемпиону Владимир Артјомов тутур. О, дөрд дәфә фәхри күрсүнүн ән јүксәк пилләсинә галхыб. Сонракы јерләри үч дәфә гызыл медала лајиг көрүлмүш совет кимнасты Дмитри Билозерчев, румынијалы кимнаст гыз Даниела Силиваш вә Америка Бирләшмиш Штатларынын нүмајәндәси Флоренс Гриффит-Чојнер тутмушлар.

Бәли, Сеул олимпиадасы өз сәлаһијјәтини баша вурду. Инди даһа дөрд ил кечәчәк вә планетимизин ән күчлү идманчылары јенидән бир јерә топлашачаглар. Бу дәфә онларын көрүш јери Испанијанын Барселона шәһәри олачагдыр.

Акиф АСЛАНОҒЛУ.

Редактор мүавини Е. МЕҺРӘЛИЈЕВ.

АЗӘРБАЈЧАН ССР ХАЛГ ТӘҺСИЛИ НАЗИРЛИЈИ

Ч. ИЛДЫРЫМ АДЫНА

АЗӘРБАЈЧАН ПОЛИТЕХНИК ИНСТИТУТУ

1988 — 1989-чу дәрс или үчүн истеһсалатдан ајрылмагла (Азәрбајчан бөлмәси) вә ајрылмамагла (Азәрбајчан вә рус бөлмәләри) һазырлыг шө'бәсинә

динләјичи гәбулу е'лан едир:

Һазырлыг шө'бәсинә там орта тәһсилли, халг тәсәррүфатынын бүтүн саһәләриндә чалышан, азы ики ил фасиләсиз иш стажына малик олан габагчыл фәһлә, колхозчу вә Совет Ордусу сыраларындан бурахылмыш шәхсләр көндәриш илә гәбул едилирләр.

Һазырлыг шө'бәсинә динләјичиләрин сечилмәси вә көндәрилмәси партија, һәмкарлар иттифагы вә комсомол тәшкилатларынын зәманәти илә билаваситә сәнаје мүәссисәләринин, колхоз вә совхозларын рәһбәрләри, һәмчинин һәрби һиссәләрин командирләри тәрәфиндән һәјата кечирилир. Һәмин шәхсләрин намизәдлији сәнаје мүәссисәләринин, колхозчуларын вә совхоз фәһләләринин үмуми јығынчагларында, ичтимаи тәшкилатларын иштиракы илә мүзакирә олунмалыдыр.

Һазырлыг шө'бәсинә көндәрилән шәхсләрин иш стажы көндәришин верилмәси вахтындан һесаб олунур. Бунунла белә, нәзәрә алмаг лазымдыр ки, һазырлыг шө'бәсинә дахил оланларын көндәрилдији мүәссисәдә, тәшкилатда, идарәдә фасиләсиз иш стажы бир илдән аз олмамалыдыр.

Мүәссисәләрин, колхоз вә совхозларын маашлы партија вә комсомол тәшкилатлары катибләри, һабелә һәмкарлар иттифагы тәшкилатларынын сәдрләри бу вәзифәләрә сечиләнәдәк азы ики ил фәһлә вә колхозчу ишләмишләрсә, һазырлыг шө'бәсинә көндәрилә биләрләр.

Ахшам, гијаби үмумтәһсил, техники пешә, орта ихтисас мәктәбләрини битирдикләри илдә лазыми иш стажына малик олан шәхсләр һазырлыг шө'бәсинә гәбул олунурлар.

Истеһсалатдан ајрылмагла һазырлыг шө'бәсинә, һәмчинин орта ихтисас мәктәбләрини битирәнләр (фәргләнмә диплому аланлар да дахил олмагла), үч иллик иш стажына малик, о чүмләдән ики илдән аз олмајараг фәһлә вә колхозчу ишләмиш шәхсләр гәбул олунурлар.

Техники пешә мәктәбләрини битирәнләр (фәргләнмә диплому аланлар да дахил олмагла) ики илдән аз олмајараг фәһлә вә колхозчу кими иш стажына малик олмалыдырлар.

Колхоз үзвләри үчүн әмәли иш стажы әмәк китабчасы әсасында һесабланыр.

Һәрби хидмәти там јеринә јетирәрәк Совет Ордусу сыраларындан бурахыланлар (әскәрләр, старшиналар, матрослар, мүддәтдән артыг һәрби хидмәтдә олан, лакин али тәһсили олмајан шәхсләр) һазырлыг шө'бәсинә гәбул олунурлар.

Һәрби һиссә командалығынын көндәриш вә ја зәманәтләри бүтүн институтлар үчүн е'тибарлы һесаб олунур.

Һәрби хидмәти битириб еһтијата бурахылан, лакин командалыг тәрәфиндән көндәриш вә ја зәманәти олмајан шәхсләр, үч ајдан кеч олмајараг ишә дүзәлиб, мүәссисә вә тәшкилатларын, колхоз вә совхозларын көндәриши илә һазырлыг шө'бәсинә дахил ола биләрләр.

Һәрби һиссә командалығындан көндәриш кәтирән вә гәбул мүддәти гуртардығына көрә һазырлыг шө'бәсинә дахил ола билмәјән шәхсләр еһтијата бурахылдыгдан сонра һансы тәшкилатда ишләмәләриндән асылы олмајараг иш јериндән мүсбәт хасијјәтнамә тәгдим етмәклә нөвбәти дәрс илиндә һазырлыг шө'бәсинә гәбул едилә биләрләр.

Совет Ордусу сыраларындан бурахылан шәхсләрә һәрби һиссә командалығы тәрәфиндән верилмиш көндәриш бир ил гүввәдә галыр.

Шакирдлик дөврү вә иш стажы һесаб олунмур.

Һазырлыг шө'бәсинә көндәрилән шәхс ашағыдакы сәнәдләри тәгдим етмәлидир:

ректорун адына әризә; һазырлыг шө'бәсинә көндәриш (1, 2 вә ја 3 нөмрәли формалар үзрә); мүәссисә фәһләләринин, колхоз үзвләринин үмуми јығынчағынын протоколундан чыхарыш; истеһсалат хасијјәтнамәси (мүәссисә, тәсәррүфат рәһбәрлији, партија вә һәмкарлар иттифагы тәшкилатлары тәрәфиндән тәсдиг олунмалыдыр); партија вә комсомол хасијјәтнамәси; орта тәһсил һаггында сәнәдин әсли; әмәк китабчасындан чыхарыш (мүәссисә вә ја колхоз рәһбәрлији тәрәфиндән тәсдиг олунмалыдыр); колхозчунун әмәк китабчасында әмәк күнләри вә ја адамбашына дүшән күнләрлә јанашы, һәмчинин һәмин колхозда мүәјјән едилмиш минимум әмәккүнү кестәрилмәлидир; 3Х4 см. өлчүдә 6 фотошәкил; сағламлыг һаггында 086/У нөмрәли формада тибб арајышы.

Паспорт вә һәрби билет шәхсән тәгдим едилмәлидир.

Гәбул комиссијасына тәгдим едилән сәнәдләр јухарыда гејд олунан гајдада һазырланмалы, верилмә тарихләри тәзә олмалы, сәнәдләри имзалајан шәхсләрин фамилијалары, еләчә дә мөһүр вә штамп ајдын охунмалыдыр.

Сәнәдләр күндүз шө'бәсинә нојабрын 20-дәк саат 10-дан 17-дәк (базар вә бајрам күнләриндән башга) институтун VII корпусунда гәбул едилир.

Истеһсалатдан ајрылмагла һазырлыг шө'бәсинә дахил оланлар үчүн мүсаһибә нојабрын 20-дән 29-дәк кечирилир.

Һазырлыг шө'бәсинә динләјичиләрин гәбулу һәр шәхс илә ајрыча мүсаһибә јолу илә (ријазијјат вә физика фәнләри үзрә) комиссија тәрәфиндән апарылыр.

Тәһсил мүддәти ахшам шө'бәсиндә 10 ај, күндүз шө'бәсиндә исә 8 ајдыр. Дәрсләр ахшам шө'бәсиндә октјабрын 1-дә, күндүз шө'бәсиндә декабрын 1-дә башлајыр.

Истеһсалатдан ајрылмагла охујан динләјичиләрә тәгаүд верилир. Шө'бәни битирән динләјичиләр дәрс илинин сонунда института гәбул гајдаларында мүәјјән едилмиш фәнләрдән бурахылыш имтаһанлары верирләр. Бүтүн имтаһанлардан мүвәффәг гијмәт аланлар институтун мүвафиг факүлтәсинин биринчи курсуна гәбул олунурлар.

Һазырлыг шө'бәсини истеһсалатдан ајрылмамагла битирән динләјичиләр өз арзулары илә институтун әјани, ахшам вә ја гијаби шө'бәләринә гәбул олунурлар.

Һазырлыг шө'бәсини истеһсалатдан ајрылмагла битирән динләјичиләр институтун јалныз әјани шө'бәсинә гәбул едилирләр.

Әлавә мә'лумат алмаг үчүн бу үнвана мүрачиәт етмәк олар: Бакы—9, Шорс күчәси, 34.

Телефон: 94-68-77.

РЕКТОРЛУГ.

Бакы Шәһәр Совети Ичраијјә Комитәси Баш Тикинти Идарәсинин

ТӘДРИС-КУРС КОМБИНАТЫ

ашағыдакы ихтисаслар үзрә истеһсалатдан ајрылмагла

шакирд гәбулу е'лан едир:

електрик-газ гајнагчысы,
көрпүлү кран машинисти,
електрик монтјору,
дүлкәр-паркетдүзән,
сувагчы-рәнксаз,
арматурчу-гајнагчы,
санитарија-техникасы үзрә чилинкәр,
гәлибчи-бетончу,
мәрмәр-плитәдүзән,
сувагчы-плитәдүзән,
гурашдырычы бәнна,
такелажчы,
гүлләли кран машинисти.

Курслара 8—10-чу синиф тәһсили олан, 17 јашындан јухары, Совет Ордусу сыраларындан бурахылан вә Бакы шәһәриндә даими паспорт гејдијјатында олан оғлан вә гызлар гәбул олунурлар. Тәһсил мүддәти ихтисасдан асылы олараг 3 ајдан 6 ајадәкдир вә иш стажы сајылыр. Шакирдләрә ајда 100 манат тәгаүд вә истеһсалат тәчрүбәси заманы газанылан әмәк һаггынын 50 фаизи верилир. Курсу битирәнләр Бакы Баш Тикинти Идарәсинин идарәләриндә даими ишлә тә'мин олунурлар.

Дәрсләр групплар комплектләшдирилдикдән сонра башланыр.

Курслара дахил олмаг үчүн ашағыдакы сәнәдләри тәгдим етмәк лазымдыр:

1. Директорун адына әризә.
2. Тәһсил һаггында сәнәд.
3. Әмәк китабчасы.
4. Јашајыш јериндән арајыш.
5. 3Х4 см. өлчүдә 4 фотошәкил.

Бакы Баш Тикинти Идарәси еһтијачы олан шәхсләри евлә вә ја аилә јатагханаларда јерлә тә'мин едир.

Үнван: Бакы шәһәри, С. Вурғун күчәси, 112. **Телефонлар:** 95-68-96, 95-68-83, 95-68-89.

Комбината 1, 5 нөмрәли трамвајларла, 145, 71 нөмрәли автобусларла, 2, 6, 7 нөмрәли кәлмәк олар.

МҮДИРИЈЈӘТ.

АЗӘРБАЈЧАН ССР ХАЛГ ТӘҺСИЛИ НАЗИРЛИЈИ

АЗӘРБАЈЧАН ТЕХНОЛОКИЈА ИНСТИТУТУ

1988—1989-чу тәдрис или үчүн истеһсалатдан ајрылмамагла (Азәрбајчан бөлмәси) һазырлыг шө'бәсинә (гијаби)

динләјичи гәбулу е'лан едир.

Механика факүлтәси:

1. Јејинти сәнајесинин машын вә апаратлары.
2. Тохучулуг, јүнкүл сәнаје вә мәишәт хидмәти машын вә апаратлары.

Јејинти истеһсалы технолокијасы факүлтәси:

1. Гычгыртма истеһсалаты вә шәрабчылығын технолокијасы.
2. Консервләшмәнин технолокијасы.
3. Әт вә әт мәһсуллары технолокијасы.
4. Суд вә суд мәһсуллары технолокијасы.
5. Ичтимаи иашә мәһсуллары технолокијасы.

Тохучулуг вә јүнкүл сәнаје технолокијасы факүлтәси:

1. Тәбии вә кимјәви лифләрин ајрылмасы.
2. Парчаларын вә трикотажын технолокијасы.
3. Тикиш мә'мулатларынын технолокијасы вә конструксијалашдырылмасы.
4. Көндән олан мә'мулатларын технолокијасы вә конструксијалашдырылмасы.

Һазырлыг шө'бәсинә там орта тәһсилли, халг тәсәррүфатынын бүтүн саһәләриндә чалышан, ахырынчы иш јериндә фасиләсиз ики иллик иш стажына малик габагчыл фәһлә, колхозчу вә дикәр әмәкчи кәнчләр, һәмчинин Совет Ордусу сыраларындан бурахылмыш шәхсләр гәбул едилирләр.

Һазырлыг шө'бәсинә дахил олмаг үчүн зәманәт анчаг о шәхсә верилир ки, онун азы ики иллик иш стажы олсун. Шакирдлик дөврүндәки иш стажы һазырлыг шө'бәсинә көндәриләркән нәзәрә алынмыр.

Сәнаје мүәссисәләринин, тикинти, нәглијјат вә рабитә тәшкилатларынын, совхоз вә колхозларын азад партија, комсомол тәшкилаты катибләри, һәмчинин һәмкарлар иттифагы комитәләри сәдрләри һәмин вәзифәләрә сечиләнәдәк азы 2 ил фәһлә вә ја колхозчу ишләмишләрсә, һазырлыг шө'бәсинә гәбул олуна биләрләр.

Сәнаје мүәссисәси фәһләләринин тариф дәрәчәси үзрә әмәк һаггы алан лаборант вә нәзарәтчиләри дә һазырлыг шө'бәсинә көндәрмәк һүгугуна маликдирләр. (Бу, әмәк китабчасында хүсуси гејдлә тәсдиг едилмәлидир).

ССРИ Дөвләт Нефт Мәһсуллары Комитәсинин табелијиндәки тәшкилатлар там орта тәһсилли фәһләләрини (нефт базасы операторларыны, нефт базасы насос гурғулары вә тәнзимчи машинистләрини, електрик чилинкәрләрини, чилинкәр тә'мирчиләрини) һазырлыг шө'бәсинә көндәрә биләрләр.

Ахшам вә гијаби үмумтәһсил мәктәбләрини битирәнләр зәрури иш стажына малик олдугда мәктәби битирдикләри ил һазырлыг шө'бәсинә гәбул олуна биләрләр.

Колхозчунун иш стажы онун колхозда һәр тәгвим или үчүн мүәјјән едилмиш минимум әмәккүн (адамкүн) нормасы јеринә јетирмәси илә мүәјјән едилир. Минимум әмәккүн (адамкүн) нормасы колхозчу китабчасында көстәрилмәли, колхозун сәдри вә баш мүһасиби тәрәфиндән тәсдиг едилмәлидир.

Совхоз фәһләләри сон ики илдә ишләдикләри күнләрин мигдары вә ја алдыглары әмәк һаггы барәдә арајыш тәгдим етмәлидирләр.

Истеһсалатдан ајрылмамагла орта ихтисас мәктәбләрини вә орта техники пешә мәктәбләрини битирән шәхсләр мәктәби гуртардыгдан сонра ганун үзрә мүәјјән олунмуш мүддәтдә 3 ил вә 2 ил ишләдикдән сонра һазырлыг шө'бәсинә гәбул олуна биләрләр.

Һазырлыг шө'бәсинә көндәриләнләрин намизәдлији мүәссисә, колхоз вә совхозларын үмуми јығынчагларында мүзакирә едилмәлидир. Динләјичиләрин сечилиб көндәрилмәсини ишин партија, һәмкарлар иттифагы вә комсомол тәшкилатларынын зәманәти илә һәјата кечирилир.

Совет Ордусу сыраларындан бурахылан шәхсләр хидмәт етдикләри һәрби һиссә командалығындан ректорун адына көндәриш вә тәсдиг олунмуш хасијјәтнамә тәгдим етмәлидирләр.

Ордудан бурахылыб һәрби һиссә командалығындан көндәриш кәтирән вә гәбул мүддәти гуртардығына көрә һазырлыг шө'бәсинә дахил ола билмәјән шәхсләр тәрхис олундугдан сонра һансы тәшкилатларда ишләмәләриндән асылы олмајараг иш јериндән мүсбәт хасијјәтнамә тәгдим етмәклә нөвбәти дәрс илиндә һазырлыг шө'бәсинә дахил ола биләрләр.

Орду сыраларындан тәрхис олунанлар Сов.ИКП МК-нын вә ССРИ Назирләр Советинин 1983-чү ил 17 јанвар тарихли гәрарына әсасән «Имтијазлы һүгуглар һаггында шәһадәтнамә» вә ССРИ Назирләр Советинин Бөјүк Вәтән мүһарибәси әлилләри вә онлара бәрабәр тутулан әлилләр барәдә 1981-чи ил 23 феврал тарихли 209 нөмрәли гәрарына әсасән «Вәтән мүһарибәси әлилинин вәсигәси» вә ја «Мүһарибә әлилинин имтијазлы һүгуглары вәсигәси» сәнәдләринин сурәтини (әсли шәхсән тәгдим олунур) вермәклә һазырлыг шө'бәсинә гәбул олунурлар. Гәбул заманы бу шәхсләрә үстүнлүк верилир. Һәрби һиссәдән көндәриш ваҹиб дејил.

Орду сыраларындан тәрхис олунан вә хидмәт етдикләри һәрби һиссәдән көндәриши олмајан кәнчләр дә өз сәнәдләрини институтун һазырлыг шө'бәсинә тәгдим едә биләрләр, бу шәртлә ки, тәрхис олундугдан сонра 3 ај мүддәтиндә сәнаје мүәссисәләриндә, колхоз, совхоз, тикинти, нәглијјат вә рабитә тәшкилатларында ишләсинләр вә ишләдикләри јердән көндәриш тәгдим етсинләр. Белә кәнчләр хидмәт етдикләри һәрби һиссә командалығы, партија вә комсомол тәшкилатлары тәрәфиндән хасијјәтнамә тәгдим етмәлидирләр.

Орду сыраларындан тәрхис олунмуш шәхсләр хидмәт етдикләри һәрби һиссә командалығы тәрәфиндән көндәриши истәдикләри институтун һазырлыг шө'бәсинә тәгдим етмәк һүгугуна маликдирләр.

Һәрби һиссә командалығындан верилән көндәриш Совет Ордусу сыраларындан бурахылдыгдан сонра 1 ил мүддәтиндә е'тибарлыдыр.

Һазырлыг шө'бәсинә көндәриләнләр ашағыдакы сәнәдләри тәгдим етмәлидирләр:

ректорун адына әризә (вахид формада), һазырлыг шө'бәсинә көндәриш (1, 2, јахуд 3 нөмрәли көндәриш), әмәк китабчасындан чыхарыш, мүәссисә вә ја колхоз үзвләринин үмуми јығынчағынын протоколундан әтрафлы чыхарыш, орта тәһсил һагда сәнәдин әсли, истеһсалат хасијјәтнамәси (мүәссисәнин, јахуд тәсәррүфатын рәһбәрлији, партија вә һәмкарлар иттифагы тәшкилатлары тәрәфиндән тәсдиг олунмалыдыр), партија вә јахуд комсомол хасијјәтнамәси (партија, јахуд комсомол комитәләри тәрәфиндән тәсдиг олунмалыдыр), 3х4 см. өлчүдә 6 әдәд фотошәкил, сағламлыг һаггында 086/У нөмрәли формада тибби арајыш. Паспорт вә һәрби билет шәхсән тәгдим олунмалыдыр.

Гәбул комиссијасына тәгдим едилән бүтүн сәнәдләр јухарыда көстәрилдији кими һазырланмалы, тарихләри тәзә олмалы, сәнәдләри имзалајан шәхсләрин фамилијалары, еләчә дә мөһүр ајдын охунмалыдыр.

Һазырлыг шө'бәсинә гәбул ректорун тә'јин етдији комиссија тәрәфиндән мүвафиг ихтисаслар үзрә (ријазијјат, физика вә кимја фәнләриндән) фәрди мүсаһибә јолу илә апарылыр. Һазырлыг шө'бәсинә мүсаһибәдән мүвәффәгијјәтлә кечән вә даһа јахшы истеһсалат көстәричиләри олан кәнчләр гәбул едилирләр. Истеһсалатдан ајрылмагла һазырлыг шө'бәсини битирәнләр дәрс илинин ахырында бурахылыш имтаһанлары верирләр. Бүтүн имтаһанлардан мүвәффәг гијмәт алан динләјичиләр институтун биринчи курсуна әјани гәбул олунурлар.

Һазырлыг шө'бәсинин динләјичиләри институтун аудиторијаларындан, кабинетләриндән, китабханаларындан вә лабораторијаларындан истифадә етмәк һүгугуна маликдирләр.

Сәнәдләр октјабрын 10-дәк гәбул олунур. Динләјичиләрлә мүсаһибә вә һазырлыг шө'бәсинә гәбул октјабрын 10-дан 15-дәк кечириләчәкдир.

Дәрсләр октјабрын 15-дә башланыр.

Тәһсил мүддәти 10 ајдыр.

Шө'бәни битирәнләр дәрс илинин сонунда бурахылыш имтаһанлары верирләр. Бүтүн имтаһанлардан мүвәффәг гијмәт аланлар институтун биринчи курсуна гәбул олунурлар.

Һазырлыг шө'бәсинин гәбул комиссијасы базар вә бајрам күнләриндән башга һәр күн саат 10-дан 16-дәк ишләјир.

Әлавә мә'лумат алмаг үчүн бу үнвана мурачиәт етмәк лазымдыр: 374711, Кировабад, Сағламлыг күчәси, 8. Азәрбајчан Технолокија Институтунун VI корпусу. Телефонлар: 3-29-75, 3-08-83.

РЕКТОРЛУГ.

АЗӘРБАЈЧАН ССР ХАЛГ ТӘҺСИЛИ НАЗИРЛИЈИ

М. ӘЗИЗБӘЈОВ АДЫНА АЗӘРБАЈЧАН НЕФТ ВӘ КИМЈА ИНСТИТУТУ

Орта мәктәб шакирдләринин нәзәринә чатдырыр ки, М. Әзизбәјов адына Азәрбајчан Нефт вә Кимја Институтунун нәздиндә «Кәнч тәдгигатчылар» мәктәбинә гәбул е'лан едилир. Мәктәбдә ашағыдакы шө'бәләр фәалијјәт көстәрир:

— «Кәнч кеолог»;
— «Кәнч нефтчи»;
— «Кәнч кимјачы»;
— «Кәнч механик»;
— «Кәнч енеркетик»;
— «Кәнч тәтбиги ријазијјатчы»;
— «Кәнч програмчы»;
— «Кәнч тәтбиги физик»;
— «Кәнч игтисадчы».

Мәктәбә јухарыда адлары чәкилән шө'бәләрә ујғун кәлән ихтисаслар үзрә елми тәдгигат ишләри апармаг арзусунда олан 8, 9 вә 10-чу синиф шакирдләри гәбул едилирләр. «Кәнч тәдгигатчылар» мәктәбинин шакирдләри үчүн Азәрбајчан Нефт вә Кимја Институтунун көркәмли алим вә ихтисасчылары тәрәфиндән елмин мүвафиг истигамәтләри үзрә мүһазирәләр, лабораторија вә тәчрүбә мәшғәләләри, дәрнәкләр тәшкил едиләчәкдир. Дәрсләр институтун аудиторијаларында, лабораторијаларында, һесаблама мәркәзләриндә Азәрбајчан вә рус дилләриндә апарылачагдыр. «Кәнч тәдгигатчылар» мәктәбинин Бакы шәһәриндән кәнарда јашајан шакирдләри үчүн мәктәбин гијаби шө'бәси фәалијјәт көстәрәчәкдир.

Мәктәби мүвәффәгијјәтлә баша вуран шакирдләр «Кәнч тәдгигатчылар мәктәби»ни гуртармаг һаггында диплом алачаглар.

Мәктәбә дахил олмаг истәјәнләр ашағыдакы үнвана мүрачиәт етмәлидирләр: Бакы—10, Ленин проспекти, 20. Азәрбајчан Нефт вә Кимја Институту, 301 нөмрәли отаг.

Дәрсләр октјабрын 10-да башланыр.

Ректорлуг.

Н. А. Вознесенски адына Ленинград Малијјә-Игтисад Институтунун Бакы филиалы Бакы вә Сумгајыт шәһәрләринин X синиф шакирдләринин, һәмчинин мәктәби мүхтәлиф дөврләрдә битирмиш шәхсләрин нәзәринә чатдырыр ки, Н. А. Вознесенски адына Ленинград Малијјә-Игтисад Институту Бакы филиалынын «Кәнч игтисадчы» факүлтәси ашағыдакы бөлмәләр үзрә

ДИНЛӘЈИЧИЛӘР ГӘБУЛ ЕДИР:

1. Халг тәсәррүфатынын планлашдырылмасынын вә идарә едилмәсинин әсаслары.
2. Малијјә, пул вә сосиалист учоту нәзәријјәсинин әсаслары.

Динләјичиләр мүсаһибә јолу илә сечилирләр. Факүлтә әсасән пешәјөнүмү характери дашыјыр. Дәрсләрин сијаһысына һәмчинин гәбул имтаһанлары програмындан фәнләр дә дахил едилмишдир.

Дәрсләр Н. А. Вознесенски адына Ленинград Малијјә-Игтисад Институту Бакы филиалынын бинасында рус вә Азәрбајчан дилләриндә кечилир. Факүлтәни мүвәффәгијјәтлә битирәнләрә дипломлар верилир вә онлар Н. А. Вознесенски адына Ленинград Малијјә-Игтисад Институту Бакы филиалына гәбул заманы үстүнлүк әлдә едирләр.

Факүлтәјә дахил олмаг истәјәнләр ашағыдакы сәнәдләри тәгдим етмәлидирләр:

1. Әризә.
2. Јашајыш јериндән арајыш.
3. Тәһсил алдығы орта мәктәбдән вә јахуд иш јериндән арајыш.
4. 2х3 см. өлчүдә 2 фотошәкил.

Сәнәдләр октјабрын 10-дан һәр күн (базар күнләриндән башга), саат 14-дән 17-дәк, 337 №-ли отагда гәбул едилир.

Дәрсләр нојабрын 10-дан башланыр.

Үнван: Бакы, Коммунист күчәси, 6. 337 нөмрәли отаг (3-чү мәртәбә). Телефон: 92-15-09.

РЕКТОРЛУГ.

РЕДАКСИЈАНЫН ВӘ МӘТБӘӘНИН ҮНВАНЫ: 370146, БАКЫ—146, МӘТБУАТ ПРОСПЕКТИ, 529-чу МӘҺӘЛЛӘ.
Редаксија VIII мәртәбәдә јерләшир.
ТЕЛЕФОНЛАР: Редактор—32-12-65; редактор мүавини—32-12-46; мәс'ул катиб—32-60-95; шө'бәләр; комсомол һәјаты вә әмәкчи кәнчләр—32-19-27; тәблиғат вә коммунист тәрбијәси—32-60-62; елм вә тәдрис мүәссисәләри—32-19-09; јарадычы кәнчлик вә естетик тәрбијә—32-19-08; мәктублар—32-29-11; бөлмәләр: бәдән тәрбијәси, идман вә күтләви мүдафиә ишләри—32-60-62; комсомол прожектору—32-60-62; корректор—32-19-21; фотолабораторија—32-60-66; мә'лумат үчүн—38-53-69; мүһасибат—32-79-44; е'ланлар—38-53-63.
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 М 1 2 3 4 5 6 7 8
БАКЫ, «КОММУНИСТ» НӘШРИЈЈАТЫНЫН МӘТБӘӘСИ. БАКУ, ТИПОГРАФИЯ ИЗДАТЕЛЬСТВА «КОММУНИСТ».
ФГ 18259 Сифариш 7755